

**JULKISSELVITYS RIKOLLISUUDEN PALJASTAMISEN
KEINONA**

Ida Minkkinen
Y26013041
Pro Gradu
Lapin yliopisto
Oikeustieteiden tiedekunta

SISÄLLYS

SISÄLLYS	II
1 JOHDANTO	2
2 YLEISTÄ INSOLVENSSIMENETTELYSITÄ JA TUTKIMUKSESTA	6
2.1 Yleistä.....	6
2.2 Konkurssi.....	7
2.3 Julkisselvitys.....	8
2.4 Keskeiset periaatteet	11
2.4.1 Joutuisuuden periaate	11
2.4.2 Asianmukaisuuden periaate.....	12
2.4.3 Hyvä pesänhoitotapa	14
3 TUTKIMUSAINEISTO JA -METODI	16
3.1 Tutkimusaineisto	16
3.2 Tutkimusmetodi.....	19
4 AINEISTON ANALYYSI.....	26
4.1 Analyysin taustoitus	26
4.2 Yleistä julkisselvityksistä	27
4.3 Tutkintapyyntö, syytteet ja tuomiot.....	27
4.4 Julkisselvityksissä esiintyneet rikosnimikkeet	29
4.4.1 Rikoksista viranomaisia vastaan RL 16	29
4.4.2 Varkaudesta, kavalluksesta ja luvattomasta käytöstä RL 28.....	32
4.4.3 Rikoksista julkista taloutta vastaan RL 29	33
4.4.4 Elinkeinorikoksista RL 30.....	37
4.4.5 Kätkemis- ja rahanpesurikoksista RL 32.....	40
4.4.6 Petoksesta ja muusta epärehellisyydestä RL 36	40
4.4.7 Velallisen rikoksista RL 39	43
4.4.8 Työrikkokset RL 47.....	47
4.4.9 Muut rikokset	49
4.5 Syytetyt ja rangaistukset.....	50
4.5.1 Syytetyt tahot ja syytettyjen määrä	50
4.5.2 Rangaistuslaji ja määrä.....	51
4.5.3 Liiketoimintakielto	52
4.6 Konkurssipesään kertyneet varat	54
5 POHDINTA	57
5.1 Yleistä.....	57
5.2 Kuinka usein julkisselvityksissä nostetaan rikossyyte ja annetaan tuomio, mistä rikoksista?	59
5.3 Kuinka montaa henkilöä on syytetty ja tuomittu, mistä rikoksista?.....	62
5.4 Kuinka monesti rikoksista on syytetty ja tuomittu, mistä rikoksista?	65

5.5	Keitä rikoksista on syytetty ja tuomittu?	67
5.6	Mitä rangaistuslajeja ja kuinka kovia rangaistuksia tuomittiin?	69
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	71
	LÄHTEET	74

LAPIN YLIOPISTO

Oikeustieteiden tiedekunta

Tekijä:	Ida Minkkinen		
Tutkielman nimi:	Julkisselvitys rikollisuuden paljastamisen keinona		
Tutkinto:	Oikeustieteiden maisteri		
Työn ohjaaja:	Anssi Kärki		
Valmistumisvuosi:	2024	Sivumäärä:	73
Avainsanat:	Julkisselvitys, konkurssi, rikollisuus		

TIIVISTELMÄ

Julkisselvitys rikollisuuden paljastamisen keinona on empiirinen kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen, oikeustieteellinen tutkimus, joka vastaa kysymykseen: kuinka usein julkisselvityksissä paljastuu rikollisuutta, joka voisi muuten jäädä pimentoon? Kysymykseen vastataan tutkimalla sitä, kuinka usein julkisselvityksissä tehdään tutkintapyyntö poliisille, sekä sitä, kuinka usein tutkintapyyntöt johtavat syytteisiin ja edelleen tuomioihin. Tutkimus tuo myös esiin tyypillisiä esiin nousevia rikosnimikkeitä, tyypilliset rikoksentekijät, tyypilliset rangaistuslajit ja langetettujen tuomioiden ankaruuden, joten sen pohjalta voidaan esittää myös julkisselvityksessä paljastuneen rikoksen tyyppitapaus. Lisäksi tutkimus antaa tietoa julkisselvitysten kestosta, sekä rikosprosessien etenemisen kestosta.

Tutkimusaineisto on kerätty konkurssiasiamiehen asianhallintajärjestelmistä. Tutkimusaineisto on 2013–2014 aloitetut julkisselvitykset. Aineisto kattaa kaikki menettelyjen kannalta olennaiset asiakirjat liitteineen, sekä konkurssiasiamiehen ylläpitämät menettelyjen seurantalomakkeet. Tutkimustulokset esitetään kirjallisen analyysin, taulukoiden, kuvaajien ja kuvien avulla.

Aineiston 154 tapauksessa 113 oli tehty tutkintapyyntö. 113 tutkintapyyntöstä 83 johti syytteiden vireille tulemiseen ja syytteistä 82 johti tuomioon. Oikeusprosesseja on seurattu heinäkuuhun 2024 asti. Seuranta-ajan päättyessä yksi oikeusprosessi oli kesken.

Julkisselitys osoittautui tutkimuksessa tehokkaaksi tavaksi paljastaa rikollisuutta. Aineistossa esiintyi 27 eri rikosnimikettä. Useimman aineistossa esiintyviä rikosnimikkeitä olivat törkeä velallisen epärehellisyys ja törkeä kirjanpitorikos. Törkeät tekemuodot esiintyivät lähes kaikissa esiintyneissä rikosnimikkeissä useammin, kuin tavalliset tekemuodot. Tyypillisin tekijä oli yhtiön hallituksen jäsen ja tyypillisin rangaistuslaji ehdollinen vankeus.

1 JOHDANTO

Suuri osa¹ konkurssista raukeaa sen vuoksi, että konkurssipesän varat eivät riitä konkurssin jatkamiseen². Julkisselvitystä (luku 2.2) pidetään yleisesti konkurssin raukeamisen vaihtoehtona³⁴, vaikka konkurssilain sanamuoto (KonkL 11:1) ei edellytä julkisselvitykseen siirtymiseltä pesän vähävaraisuutta.

Konkurssin alettua velallinen menettää oikeuden määrätä konkurssipesään kuuluvasta omaisuudestaan (KonkL 3:1) ja määräysvalta siirtyy pesänhoitajalle. Konkurssi voi jatkua täysimittaisena menettelynä tai raueta varojen puutteeseen. Pesänhoitajan palkkio maksetaan konkurssipesän varoista joko toimenpideperusteisesti tai realisaatituloksen perusteella⁵. Jos konkurssipesä on täysin varaton, eivät sen varat riitä pesänhoitajan palkkion kattamiseen, jolloin konkurssi raukeaa ja pesänhoitajalle maksetaan valtion varoista enintään 1.000,00 euron korvaus⁶.

Konkurssin rautessa konkurssin alkamisen oikeusvaikutukset lakkaavat (KonkL 3:11), ja omaisuuden hallinta palautuu velalliselle. Velalliseen tai velallisen toimintaan ei tämän jälkeen voida kohdistaa niitä selvitystoimia, jotka olivat mahdollisia konkurssin aikana. Selvitystoimiin käytettävissä oleva aika jää konkurssin rautessa usein lyhyeksi ja on mahdollista, että selvitykset jäävät puutteellisiksi.⁷

¹ Vuosittain alkavista konkurssimenettelyistä 60–70 % raukeaa juuri pesän varattomuuden tai vähävaraisuuden vuoksi, eikä olisi tarkoituksenmukaista jatkaa kaikkia raukeamisuhan alaisia konkurssveja julkisselvityksenä, Konkurssiasiamiehen toimisto 28.11.2014. Oikeusvertailuna Viron konkurssiasiamiehen Signe Viimsalun kanssa 24.8.2023 Tallinnassa käydyin keskustelun perusteella Virossa raukeavien pesien osuus kaikista menettelyistä on vielä korkeampi

² HE 26/2003 vp, s. 19

³ HE 26/2003 vp, s. 20, Konkurssiasiamiehen lausunto dnro 211/01/16

⁴ Työkokemukseni perusteella tämä vastaa myös käytännössä todellisuutta. Lähes kaikissa julkisselvityshakemuksissa yhtenä perusteena on pesän vähävaraisuus, mutta käytännössä sen lisäksi aina myös jokin muu selvitystarve. Lisäksi: Pesän vähävaraisuutta ei ole pidetty yksistään riittävänä perusteena julkisselvitykseen siirtymiselle, vaikka konkurssilaki sen mahdollistaakin, Konkurssiasiamiehen toimisto 28.11.2014

⁵ Konkurssiasiaian neuvottelukunnan suositus 13, Pesänhoitajan palkkio

⁶ Konkurssiasiaian neuvottelukunnan suositus 14, Konkurssin raukeaminen

⁷ HE 26/2003 vp, s. 20

Konkurssilakiin (120/2004) otettiin mahdollisuus siirtyä tiettyjen edellytysten täytyessä julkisselvitykseen. Julkisselvityksessä konkurssimenettelyä jatketaan valtion varoilla siltä osin kuin pesän omat varat eivät riitä menettelyn kustannuksiin. Valtion varoista maksetaan julkisselvittäjän palkkio sekä julkisselvittäjälle aiheutuvat välittömät ja tarpeelliset kustannukset⁸. Julkisselvitys mahdollistaa konkurssiyhtiön toiminnan perusteellisemmän tarkastelun ja edesauttaa mahdollisen rikollisen toiminnan paljastumista. Julkisselvitys voi kohdistua velalliseen tai konkurssipesään, taikka molempiin⁹.

Julkisselvityksessä konkurssihallinto eli pesänhoitajan määräys ja velkojen päätösvalta lakkaavat. Julkisselvityspesässä päätösvaltaa käyttää konkurssiasiamiehen määräämä julkisselvittäjä¹⁰. Pesänhoitajana toiminut asianajaja voi kuitenkin jatkaa työtään konkurssiasiamiehen määräämänä julkisselvittäjänä, hänellä on todennäköisesti paras käsitys konkurssiyhtiön senhetkisestä tilasta¹¹. Julkisselvittäjäksi voidaan kuitenkin määrätä myös muu kelpoisuusvaatimukset täyttävä henkilö.

Konkurssien ja yrityssaneerausten määrä on noussut viime vuosina merkittävästi¹². Konkursseja asetettiin vuonna 2023 24 % enemmän, kuin edeltävänä vuonna, ja 40 % enemmän kuin sitä edeltäneenä vuonna 2021¹³.

Tutkimuksessa tarkasteltavaksi ajanjaksoksi on valittu vuodet 2013–2014 (luku 3.1), julkisselvitysten ajallisesti pitkän keston vuoksi. Hypoteesini on, että julkisselvityksissä esiin nousevat seikat pysyvät samankaltaisina ja tarkasteltava aineisto luo luotettavan arvion myös myöhemmin aloitettujen julkisselvitysten sisällöstä. Tutkimus tuottaa relevanttia ja ajankohtaista tietoa konkurssimenettelyihin liittyvästä rikollisuudesta ja harmaasta taloudesta, joka saattaisi jäädä pimentoon ilman julkisselvityksen kaltaista instrumenttia. Tutkimuksen tuloksia on mahdollista käyttää uusien julkisselvitysten tutkinnassa

⁸ Konkurssiasiamiehen toimisto 28.11.2014, luettu 24.7.2024

⁹ Tutkimuksessa otetaan huomioon kaikki valitulla aikavälillä 2013–2014 aloitetut julkisselvitykset riippumatta tahosta, joihin ne on kohdistettu.

¹⁰ Konkurssiasiamiehen toimisto 28.11.2014, luettu 24.7.2024

¹¹ Kotiranta 2020, s. 58

¹² Niin hakemusten osalta, kuin aloitettujen menettelyidenkin osalta (Tilastokeskus, Konkurssiasiamiehen toimisto)

¹³ Konkurssiasiamiehen toimisto 5.1.2024

¹⁵ Korkea-aho ym., s. 356

Esittelen ensin luvussa kaksi konkurssi- ja julkisselvitysmenettelyjä perusteellisemmin, luodakseni ymmärrystä ja pohjaa tutkimuksen ydinosan ymmärtämiseksi. Avaan myös insolvenssioikeuteen ja konkurssipesien hoitoon liittyviä keskeisimpiä periaatteita. Yleiskuvaa luodessani tuon esille osallistavan havainnoinnin, työkokemuksen, perusteella tekemiäni havaintoja.

Luvussa kolme esittelen tutkimuksessa käytetyn aineiston ja syyn juuri tämän aineiston valinnalle, sekä tutkimusmetodin.

Luvut neljä, viisi ja kuusi muodostavat tutkimuksen ytimen. Luvussa neljä puran luvussa kolme esittelemäni aineiston pienempiin osiin luvuiksi ja prosenteiksi. Puhuessani *aineistosta*, viittaaan koko tarkastelujakson 2013–2014 tapauksiin riippumatta siitä, onko niissä tehty tutkintapyyntöä poliisille tai annettu rikostuomiota.

Luvussa viisi käyn läpi luvussa neljä esiin nousseita lukuja taulukoiden, kaavioiden ja tekstin muodossa. Pohdin sitä, mitä analysoidusta aineistosta havaitut seikat ovat ja mitä ne tarkoittavat.

Luvussa kuusi esitän johtopäätökseni ja tutkimustulokseni.

2 YLEISTÄ INSOLVENSSIMENETTELYSITÄ JA TUTKIMUKSESTA

2.1 Yleistä

Tässä luvussa esittelen tutkimuksen ymmärtämisen kannalta enemmän konkurssi- ja julkisselvitysmenettelyä niin laintasoisin säädöksin, kuin kokemuserusteisesti. Tutkimuksen keskeisin lähde ovat tutkimuksen aineistoksi valitut julkisselvitykset ja niiden asiakirjat liitteineen, joiden havainnoimisen ja tulkitsemisen tukena toimivat insolvenssioikeudelliset perusteokset, konkurssiasiamiehen toimiston tarjoamat tiedot, konkurssiasiaain neuvottelukunnan suositukset sekä lainvalmisteluaineistot. Käytännön työkokemuksella on tutkimuksessa myös se merkitys, että hypoteesit tutkimustuloksesta perustuvat kokemuksen mukanaan tuomiin arvioihin ja olettamuksiin.

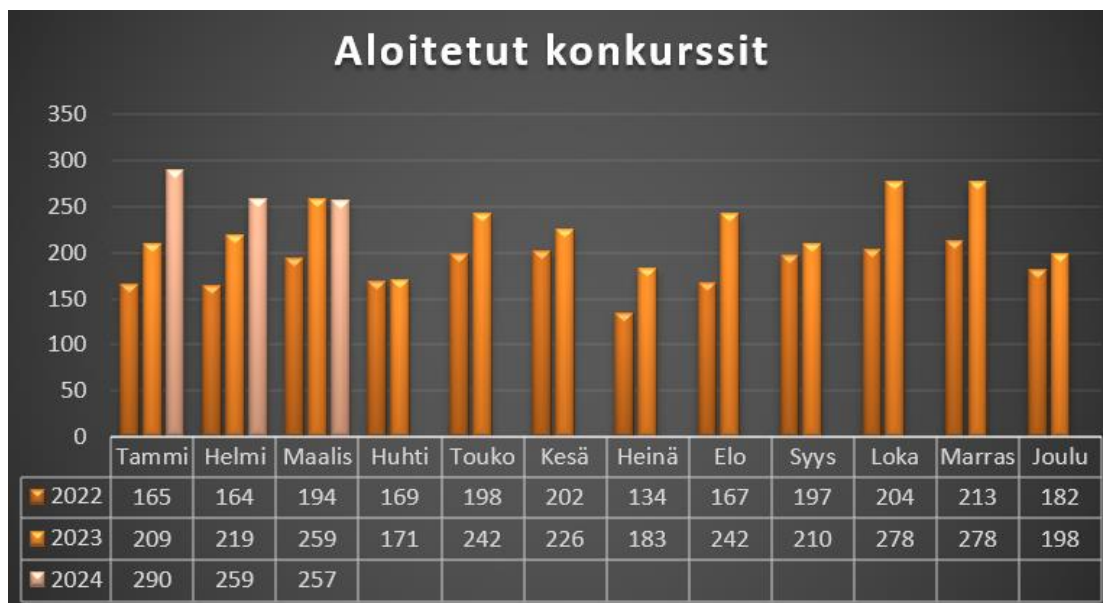
Julkisselvityksistä ja niissä paljastetusta rikollisuudesta on tutkittu aiemmin jonkin verran. Konkurssiasiamiehen toimistossa työskennellyt *Kiira Björkroth* on tilastoinut julkisselvityksiä muun muassa rikosseuraamusten osalta vuosilta 2007–2012. Tutkimukseni ei kuitenkaan pohjaudu Björkrothin tilastoihin, sillä tarkasteluajankohta tutkimuksessani on 2013–2014. Lisäksi *Kai Kotiranta* ja *Reetamaria Ylitalo* ovat julkaisseet vuonna 2020 vertaisarvioidun asiantuntija-artikkelin *Konkurssien yhteydessä esiintyvän harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunta – miten uudistettu sääntely toimii?* Artikkelissa todetaan, keinoja kriminaalipoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi olevan lukuisia, joista julkisselvitys on käsitelty yhtenä.

Tutkimuksen ulkopuolelle on rajattu lähes kokonaan oikeusvertailu. Julkisselvitys on kansallinen instrumentti, jota ei ole Suomessakaan tutkittu merkittävästi. Oikeusvertailun osalta esitän joitain huomioita, jotka perustuvat konkurssiasiamiehen toimiston yhteistyöhön ja keskusteluihin Viron maksukyvyttömyysviranomaisen jaoston johtajan *Signe Viimsalun* kanssa.

2.2 Konkurssi

Konkurssi on velallisen kaikkia velkoja koskeva maksukyvyttömyysmenettely, jossa velallisen omaisuus käytetään konkurssisaatavien maksuun (KonkL 1:1.2). Velallinen, joka ei kykene vastaamaan veloistaan, voidaan asettaa konkurssiin siten kuin konkurssilaissa säädetään (KonkL 1:1.1).¹⁶ Suomen konkurssilainsäädäntö juontaa juurensa 1860-luvulle (Konkurssisääntö 31/1868). Ennen konkurssisääntöä konkurssia koskevat säännökset tulivat lain kauppakaaresta (3/1734) säännöksistä¹⁷. Konkurssisäännön esikuvana toimi Ruotsin vanha konkurssilaki, joka kylläkin kumottiin jo 1920-luvulla¹⁸.

Konkurssiin asettamisen yleisenä edellytyksenä on velallisen maksukyvyttömyys. Maksukyvyttömyydellä tarkoitetaan sitä, että velallinen on muuten kuin tilapäisesti kykenevätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä. (KonkL 2:1).

Kuva 1. Konkurssiasiamiehen toimisto.

¹⁶ Kansainvälisyydestä: KonkL 1:2.2 mukaan jos asiassa on maksukyvyttömyysmenettelyistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2015/848 tarkoitettu liittymä toiseen jäsenvaltioon, johon asetusta sovelletaan, tämän lain sijasta sovelletaan, mitä asetuksessa säädetään

¹⁷ Linna 2012, 229

¹⁸ HE 26/2003 vp, 7

Konkurssien määrä on kasvanut viime vuosina (Kuva 1¹⁹). Selittävä tekijä on erityisesti vuosina 2020–2022 globaalisti talouteen vaikuttanut Covid-19 pandemia²⁰. Pandemian taloudelliset vaikutukset kantavat pitkälle eteenpäin, eikä moni yritys ole kyennyt selviytymään pandemia liiketoimintaan jättämästä jäljestä. Toinen selittävä tekijä on helmikuussa 2022 alkanut Ukrainan sota, joka jatkuu edelleen heinäkuussa 2024. Sota on vaikuttanut bruttokansantuotteen kasvun hidastumisena ja aiheuttanut Euroopan unionin alueella energian ja asuinkustannusten hinnan nousun, sekä vaikuttanut inflaation kehitykseen negatiivisesti²¹.

Tilastokeskuksen verkkosivuilta voi hakea vireille pantujen konkurssien määrää kuukausittain ja toimialoittain. Valittaessa aikaväli 1/2020–6/2024 taulukosta selviää, että vireille pannuissa konkurseissa korostuu erityisesti matkailu- ja majoitusala sekä rakennusala²².

2.3 Julkisselvitys

Julkisselvitys on konkurssiasiamiehen erityisessä valvonnassa ja varoilla tapahtuva konkurssimenettely²³. Hallituksen esityksessä Eduskunnalle konkurssilainsäädännön uudistamiseksi (HE 26/2003 vp) ehdotettiin konkurssin raukeamisen vaihtoehdoksi, sekä talousrikollisuuden ja harmaan talouden ehkäisemiseksi viranomaistoimintoista julkisselvitystä. Konkurssilain (120/2004) säätäminen toi mukanaan velallisen toiminnan laillisuuden selvittämisen tavoitteet, joiden tarkoitus on konkreettisten väärinkäytösten paljastaminen, estäminen sekä niihin liittyvien seuraamusten liittäminen tekoihin. Lakiuudistuksen myötä, muun muassa ehdotettu julkisselvityssäännöstö toi konkurssin perustehtävän rinnalle liitännäistehtävän talousrikollisuuden ja harmaan talouden estämiseksi²⁴.

¹⁹ Konkurssiasiamiehen toimisto julkaisee kvartaaleittain tiedon aloitettujen konkurssien määristä edellisellä kvartaalilla

²⁰ World Bank Group, World Development Report 2022: The economic impacts of the COVID-19 crisis

²¹ European Parliament: Economic impact of Russia's war on Ukraine: European Council response

²² Taulukko saatavilla: https://pxdata.stat.fi:443/PxWeb/api/v1/fi/StatFin/kony/statfin_kony_pxt_13fd.px

²³ Konkurssiasiamiehen toimisto 28.11.2014

²⁴ Kotiranta ym., 2020, s. 48

Konkurssimenettelyn juurien yltäessä Suomessa 1860-luvulle, julkisselvitys perustuu vuonna 2004 voimaan tulleeseen konkurssilakiin.

Julkisselvityksessä periaatteessa yksityinen konkurssipesänselvitys korvautuu viranomaistoimintoisella selvityksellä²⁵. Konkurssimenettely täytäntöönpanona muodostaa empiiriselle oikeustutkimukselle haasteen, joka seuraa konkurssissa vallitsevasta velkojien autonomian periaatteesta. Se taas johtuu siitä, että suomalainen konkurssijärjestelmä rakentuu pesänselvityksen yksityisyydelle²⁶. Vaikka julkisselvityksessä toiminta on viranomaisen valvonnassa, ei Suomessa ole avoimia tietokantoja, joista menettelyjen kaikkia asiakirjoja pääsisi tarkastelemaan.

Julkisselvitystä on esitöiden mukaan säädetty ja sitä on pidetty vaihtoehtona konkurssin raukeamiselle. Julkisselvitykseen siirtymisen edellyttää kuitenkin konkurssilaissa säädettyjen edellytysten täyttymistä, joten kyse ei ole aina käytettävissä olevasta vaihtoehdosta konkurssin raukeamiselle, vaan konkurssiasiamies tekee hakemuksen perusteella päätöksen julkisselvitykseen siirtymisestä. Tyypillisesti kuitenkin julkisselvitys tulee kyseeseen konkurssin nimenomaan raukeamisen vaihtoehtona²⁷. Edellytysten täytyessä ja konkurssipesän ollessa muutoin vähävarainen, julkisselvitys on mahdollisuus jatkaa konkurssipesän selvittämistä ja muun muassa yhtiön toimintaan liittyneen rikollisen menettelyn paljastamista valtion varoin. Konkurssilakia säädettäessä arvioitiin, onko julkisselvitys vähävaraisten ja raukeavien konkurssipesien kannalta tarkoituksenmukainen instrumentti, konkurssimenettelyn perimmäisenä tarkoituksena ollessa velkojien maksunsaantioikeus. Konkurssimenettelyn käyttöä tällaisissa tapauksissa puolsivat kuitenkin ennemminkin yleiset selvitys- ja valvontaintressit, kuin välitön perintäintressi²⁸.

²⁵ Kolu ym., 2019, *Konkurssin jatkaminen julkisselvityksenä, Periaatteiden vaikutus*. Päivittyvä julkaisu

²⁶ Korkea-aho ym., s. 363

²⁷ Kotiranta ym., 2020, s.58

²⁸ Kotiranta ym., 2020, s.59

Julkisselvityksestä ja sen edellytyksistä säädetään konkurssilain 11 luvussa. Konkurssilain 11:1.1 mukaan tuomioistuin voi konkurssiasiamiehen esityksestä päättää, että konkurssi jatkuu julkisselvityksenä, jos sitä voidaan pitää perusteltuna;

- 1) pesän varojen vähäisyyden²⁹ taikka;
- 2) velalliseen tai konkurssipesään kohdistuvien selvitystarpeiden tai;
- 3) muun erityisen syyn vuoksi.

Konkurssin hakemista julkisselvitykseen ohjaa tavoite torjua ja ennaltaehkäistä konkurssiin liittyvää talousrikollisuutta ja harmaata taloutta myös niissä konkurssissa, jotka muutoin raukeaisivat. Julkisselvityksen avulla voidaan toteuttaa rikos- ja vahingonkorvausvastuita ja liiketoimintakieltoja.³⁰

Julkisselvitys voi päättyä kahdella tavalla, joko julkisselvittäjän lopputilitykseen tai konkurssipesän hallinnon palauttamiseen. Yleensä julkisselvitys päättyy julkisselvittäjän lopputilitykseen, jonka konkurssiasiamies tarkastaa ja hyväksyy. Kun konkurssiasiamies on hyväksynyt lopputilityksen, konkurssi päättyy. Jos julkisselvitykseen siirtyneessä konkurssimenettelyssä konkurssipesään saadaan kerrytettyä varoja, tilittää julkisselvittäjä julkisselvityksestä aiheutuneet kustannukset takaisin valtiolle, siltä osin, kun niitä ei ole maksettu konkurssipesän varoista.

Toinen tapa päättää julkisselvitys on palauttaa konkurssimenettely velkojien hallintoon. Hallinnon palauttaminen on mahdollista, jos pesän varat riittävät konkurssimenettelyn kustannuksiin, ja menettely on muuten perusteltua. Hallinnon palauttaminen ei ole perusteltua pelkästään siitä syystä, että konkurssipesään on kertynyt varoja. Varat voidaan jakaa konkurssilain mukaisesti velkojille myös julkisselvityksessä. Kun hallinto on palau-

²⁹ Vaikka konkurssipesän vähävaraisuus ei ole lain sanamuodon mukaan ehdoton edellytys julkisselvitykseen siirtymiseksi, käytännön kokemuksen mukaan, suurin osa julkisselvitykseen siirtyvistä konkurssipesistä on vähävaraisia. Kuitenkin niihin liittyy aina myös jokin muu julkisselvitystä puoltava seikka.

³⁰ Konkurssiasiamiehen toimisto 28.11.2014

tettu, julkisselvittäjän määräysvalta päättyy ja tuomioistuin määrää konkurssipesään jälleen pesähoitajan. Velkojille palaa hallinnollinen päätösvalta. Hallinnon palauttaminen on käytännössä harvinaista^{31, 32}.

2.4 Keskeiset periaatteet

Insolvenssimenettelyjä koskevat oikeusperiaatteet voidaan jakaa yleisiin ja erityisiin. Yleiset oikeusperiaatteet läpäisevät koko insolvenssioikeuden vaikutuskentän^{33,34}, kun taas erityiset oikeusperiaatteet saavat merkitystä vain jossakin tietyssä kontekstissa, useimmiten ainoastaan yhdessä insolvenssimenettelyssä.³⁵ Julkisselvityksessä noudatettavia keskeisiä oikeusperiaatteita ovat *joutuisuuden periaate* ja *asianmukaisuuden periaate*. Molemmista periaatteista on säädetty perustuslain tasolla (PL 21).

Pesähoitajana toimimista³⁶ koskee myös *hyvä pesähoitotapa*, jonka toteutumista valvoo oikeusministeriön alaisuudessa toimiva konkurssiasiamies.

2.4.1 Joutuisuuden periaate

Konkurssilakiin on sisäänkirjoitettu julkisselvityksissäkin noudatettava joutuisuuden periaate. KonkL 14:1 mukaan konkurssipesä on selvitettävä tehokkaasti, taloudellisesti ja joutuisasti sekä niin, ettei kenenkään oikeuksia loukata³⁷. Insolvenssimenettelyiden tulee olla yksinkertaisia ja nopeita³⁸. Insolvenssimenettelyille tyypillistä ovat laissa säädetyt

³¹ Työurallani ei ole tullut vastaan yhtään tapausta, jossa hallinto olisi palautettu.

³² Konkurssiasiamiehen toimisto 28.11.2014

³³ Konkurssioikeuteen syntyy kaikesta huolimatta sille ominainen ”periaatevapaa” alue. Oikeusperiaatteiden vaikutus ei voi ulottua velkoja-autonomisen päätöksenteon alueelle, eikä velkojien näin tarvitse ottaa huomioon insolvenssioikeuden periaatteita. Julkisselvitys on poikkeus velkojien autonomiasta. Kolu ym., 2016, *Oikeusperiaatteiden merkitys Insolvenssioikeudessa, ”Periaatevapaa” alue. & Julkisselvitys poikkeuksena velkojien autonomiasta*. Päivittyvä julkaisu.

³⁴ Tosin on syytä muistaa, että näin yleistyneen periaatteen sisältö edelleen vaihtelee sen mukaan, mitä insolvenssimenettelyä tarkastellaan, Kolu ym., 2022, *Yleiset oikeusperiaatteet*. Päivittyvä julkaisu.

³⁵ Kolu ym., 2022, *Julkisselvitys poikkeuksena velkojien autonomiasta, Konkurssin jatkaminen julkisselvityksenä, Yleiset oikeusperiaatteet*. Päivittyvä julkaisu.

³⁶ Konkurssipesää hoitavaa asianajajaa kutsutaan pesähoitajaksi, yrityssaneerausta hoidettaessa saneerauksen selvittäjäksi.

³⁷ Pykälän viimeinen lause viittaa nähdäkseni myös asianmukaisuuden periaatteeseen.

³⁸ Kolu ym., 2022, *Yleiset oikeusperiaatteet*. Päivittyvä julkaisu.

tiukat määräajat tiettyjen vaiheiden hoitamiselle. Esimerkiksi pesäluettelo (KonkL 9:1) ja velallisselvitys (KonkL 9:2) on laadittava kahden kuukauden kuluessa konkurssin alkamisesta³⁹. Konkurssissa on määrättävä konkurssin raukeamispäivä tai valvontapäivä (KonkL 12:5), sekä toimitettava jakoluetteloehdotus (KonkL 13:1) käräjäoikeudelle. Lisäksi pesänhoitajan on laadittava vuosittain selonteko konkurssipesän hallinnosta (KonkL 13:11).

Lailla säädetyt määräajat toteuttavat insolvenssimenettelyiden joutuisuuden periaatetta, mutta myös perusoikeudellisesta näkökulmasta oikeusprosessien joutuisuuden periaatetta. Konkurssimenettelyssä pesänhoitaja pyrkii kaikessa toiminnassaan joutuisuuteen ja määräaikojen noudattamiseen. Mikäli määräajoista joudutaan poikkeamaan, poikkeamista koskeva hakemus määräajanpidentämisestä tai ilmoitus viivästymisestä on lähetettävä toimivaltaiselle tuomioistuimelle viimeistään sinä päivänä, jona kyseisen konkurssin vaiheen määräpäivä alun perin oli.

Joutuisuuden periaate tulee ilmi myös konkurssilain sanamuodoista. Pykälien muotoilussa korostetaan toimenpiteiden tekemistä heti, viipymättä, välittömästi ja viivytyksettä. Käytännön kokemuksen perusteella joutuisuuden periaate konkurssimenettelyssä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että käräjäoikeus asettaa konkurssin esimerkiksi kello 10.00 ja pesänhoitaja haastattelee velallisen edustajaa samana päivänä kello 11.00.

2.4.2 Asianmukaisuuden periaate

Velallista on kohdeltava pesän selvityksessä ja hoidossa asiallisesti, ja hänen etunsa on otettava siinä asianmukaisesti huomioon (KonkL 4:1). Konkurssiasian neuvottelukunnan suositus 15 koskee konkurssivelallisen neuvontaa ja ohjeistusta. Käytännössä kyseinen suositus, jossa velalliselle kerrotaan muun muassa velkaneuvonnasta, annetaan velallisen

³⁹ Insolvenssioikeudellisiin määräaikoihin voidaan kuitenkin hakea pidennystä toimivaltaiselta käräjäoikeudelta. Pesäluettelon ja velallisselvityksen kohdalla riittää ilmoitus pesäluettelon ja velallisselvityksen laatimisen viivästymisestä. Syyt viivästyksille ovat kokemuksen mukaan pääasiallisesti pesänhoitajasta ja selvittäjästä riippumattomia, kuten kirjanpidon keskeneräisyys tai velallisen edustajan myötävaikutus- ja tietojenantovelvollisuuden laiminlyönti.

edustajalle usein tiedoksi heti, kun hänet tavoitetaan. Asianmukaisuuden periaate vaikuttaa myös velallisen toimintaan pesänhoitajaa kohtaan. Konkurssilain 4 luvun 5 §:ssä säädetään velallisen myötävaikutus- ja tietojenantovelvollisuudesta, jotta pesänhoitaja voi suorittaa hänelle kuuluvat tehtävät ja konkurssimenettely voidaan saattaa asianmukaisesti päätökseen. Velallisen osalta myötävaikutus- ja tietojenantovelvollisuus tarkoittaa todemukaisten tietojen antamista konkurssiyhtiöstä itsekriminointisuojaan rajoissa, pesänhoitajan pyytämien asiakirjojen toimittamista sekä tavoitettavissa olemista. Mikäli velallinen ei täytä myötävaikutus- ja tietojenantovelvollisuuttaan, konkurssilain 4 luvun 11 §:ssä on säädetty pakkokeinoista velallista kohtaan. Käräjäoikeudelle voidaan tehdä pakkokeinohakemus, jolla käräjäoikeus vaatii velallista täyttämään myötävaikutus- ja tietojenantovelvollisuutensa ensin sakon, ja mahdollisesti myöhemmässä vaiheessa vankeuden, uhall.

Asianmukaisuuden periaate ulottuu pesänhoitajan ja velallisen lisäksi myös velkojiin. Asianmukaisuuden periaate sisältää nimittäin myös velkojien yhdenmukaisen ja tasapuolisen kohtelun. Yhdenvertaisuuden ja tasapuolisuuden periaatteet kattavat insolvenssinnettelyjen kentän laajasti, sillä esimerkiksi velkojainkokoukseen kutsutaan kaikki velkojat heidän saatavastaan riippumatta. Käsittelen tässä kuitenkin yhdenvertaisuutta ja tasapuolisuutta asianmukaisuuden periaatteen käsitteen alle kuuluvina periaatteina.

Nähdäkseni velkojien asianmukainen kohtelu on julkisselvityksin keskeisin tavoite harmaan talouden ehkäisemisen ohella, sillä velallisen toiminnan selvittämällä pyritään ehkäisemään velkojien eriarvoista kohtelua. Lisäksi julkisselvitys vaihtoehtona konkurssin raukeamiselle on velkojien edun mukaista, sillä raukeava konkurssi on velkojien kannalta hyödytön⁴⁰. Edelleen muun muassa *velkojansuosinta* on säädetty rangaistavaksi teoksi (RL 39:6), joten tältä osin periaatetta vahvistaa myös rangaistusuhkainen säännös. Asianmukaisen ja tasapuolisen kohtelun periaate on voimassa myös perusoikeutena (PL 21).

⁴⁰ Kotiranta ym. 2020, s. 58

2.4.3 Hyvä pesähoitotapa

Konkurssilain 14 luvun 3 §:n mukaan pesähoitajan on hoidettava tehtävänsä huolellisesti ja hyvää pesähoitotapaa noudattaen. Hänen on toimittava tehtävässään velkojen yhteiseksi eduksi. Pesähoitajan on tehtävässään noudatettava velkojen antamia ohjeita ja määräyksiä näiden päätösvaltaan kuuluvissa asioissa. Pykälää koskevan hallituksen esityksen (HE 26/2003 vp) mukaan hyvä pesähoitotapa on sisältynyt lainsäädäntöömme vuodesta 1995 lähtien, jolloin tuli voimaan konkurssipesien hallinnon valvontaa koskeva säännöstö (laki konkurssipesien hallinnon valvonnasta (109/95)). Säännösten voimaan tultua perustettiin myös konkurssiasiamiehen virka.

Hyvä pesähoitotapa osoittaa sen, miten huolellinen pesähoitaja toimii pesää hoitaessaan. Hyvä pesähoitotapa ei ole tyhjentävästi määritelty käsite tietyltä taholta, mutta hyvän tavan mukaisuuteen viitataan oikeuskirjallisuudessa, - käytännössä sekä konkurssiasiamiehen kannanotoissa. Lisäksi konkurssiasiamiehen apuna toimivan konkurssiasian neuvottelukunnan suosituksilla on ollut keskeinen asema arvioitaessa hyvän pesähoitotavan pesähoitajalle asettamia vaatimuksia eri tilanteissa.

Hyvää pesähoitotapaa koskevan säännöksen tarkoituksena on korostaa hyvän pesähoitotavan merkitystä yhtenä pesähoitajan velvollisuuksia sääntelevänä ohjeena. Säännöksestä käy ilmi, että pesähoitajan on toimittava tehtävässään velkojen yhteiseksi eduksi, mitä myös joutuisuuden ja asianmukaisuuden periaatteet vahvistavat. Velkojen yhteiseksi eduksi toimiminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteivätkö pesähoitajan toimenpiteet voi tulla asiallisesti vain yksittäisen velkojan eduksi, kun esimerkiksi takaisinsaannin perusteella pesään tuleva hyöty tulee etuoikeutetun velkojan hyväksi.

Pesänhoitaja hoitaa konkurssipesää velkojen lukuun. Velkojen päätösvaltaan kuuluvissa asioissa pesänhoitaja on säännöksen mukaan velvollinen noudattamaan näiden ohjeita ja määräyksiä.⁴¹

Hyvällä pesänhoitotavalla tarkoitetaan siis kattavasti kaikkea sitä toimintaa, jota pesänhoitajalta odotetaan tämän hoitaessaan tehtäväänsä.

⁴¹ HE 26/2003 vp s. 133–134

3 TUTKIMUSAINEISTO JA -METODI

3.1 Tutkimusaineisto

Työskentelin konkurssiasiamiehen toimistossa⁴² 2.1.2023–31.7.2023 korkeakouluharjoittelijana ja 1.8.2023–5.1.2024 apulaistarkastajana. Julkisselvitysten alkaessa konkurssiasiamiehen esityksestä (KonkL 11:1.1), konkurssiasiamiehen toimisto arkistoi kaikki julkisselvityksiin liittyvät keskeiset asiakirjat⁴³. Konkurssiylitarkastajat täyttävät julkisselvitysten lopputilityksen hyväksymisen yhteydessä IBM Notes -asianhallintajärjestelmään⁴⁴ (jatkossa ”Notes”). julkisselvitysten seurantalomakkeen, jolle kirjataan keskeisiä havaintoja ja yhteenveto julkisselvityksestä⁴⁵. Vuonna 2013 otettiin käyttöön Konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä (jatkossa ”Kosti”), jonka kautta myös pesänhoitajat, velallinen, velkojat ja muut käyttöoikeuden saaneet tahot pääsevät tallentamaan ja tarkastelemaan niiden konkurssimenettelyiden asiakirjoja ja tietoja, jonka osapuolina he ovat. Olen 28.12.2023 hakenut konkurssiasiamiehen toimistolta lupaa kerätä julkisselvityksiä koskevaa aineistoa Notesista ja Kostista. Allekirjoitettu⁴⁶ lupa on myönnetty 5.1.2024⁴⁷.

⁴² Konkurssiasiamies on konkurssipesien hallinnon valvontaa harjoittava itsenäinen erityisviranomainen, joka toimii hallinnollisesti oikeusministeriön yhteydessä, Konkurssiasiamiehen toimisto 2.11.2023

⁴³ Paperiarkistossa päätyneet menettelyt, keskeneräiset menettelyt konkurssiylitarkastajien henkilökohtaisissa kansioissa. Konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmä (Kosti) otettiin käyttöön vuonna 2013 ja sen uudistettu versio virkasuhteeni kestäessä vuonna 2023. Vuodesta 2013 eteenpäin julkisselvityksiin liittyvää dokumentaatiota on laajalti konkurssiasiamiehen toimiston sisäisesti saatavilla myös sähköisesti.

⁴⁴ Ollut käytössä julkisselvitysten osalta alusta alkaen.

⁴⁵ Konkurssiylitarkastajien henkilökohtaisen tapojen ja toimiston yleisluontoisen ohjeistuksen myötä seurantalomakkeiden täyttöaktiivisuus ja yksityiskohtaisuus vaihtelevat.

⁴⁶ Konkurssiasiamies Terhi Maijala ja toimistopäällikkö Pekka Pulkamo.

⁴⁷ Tutkimuslupa koski kaikkia Kostiin ja Notesiin tallennettuja asiakirjoja valitulla aikavälillä alkaneissa julkisselvityksissä.

	Päättyneet		Vireillä			
Aloituvuosi	Kosti	Notes	Kosti	Notes	Vireille tulleet	Vireillä
2013	49	61	24	31	92	33 %
2014	47	45	17	19	62	31 %
2015	32	33	27	26	58	45 %
2016	36	26	29	35	60	55 %
2017	20	27	29	35	62	50 %
2018	8	21	41	38	59	68 %
2019	4	11	56	53	60	90 %
Yhteensä	196	224	223	237	453	

Taulukko

Kostin ja Notesin välillä vireille tulleen, vireillä olevien ja päättynneiden julkisselvitysten määrän välillä on eroavaisuuksia (*Taulukko 1*)⁴⁸. Valitsin aineistoksi alun perin vuosina 2013–2015 vireille tulleet julkisselvitykset, mutta aineistoa läpi käydessä tapausten todellinen määrä täsmentyi ja tutkimusaineistoksi valikoitui vuosina 2013–2014 vireille tulleet julkisselvitykset, joiden määrä täsmentyi 154 kappaleeseen. Alkuperäinen aineistorajaus, eli vuodet 2013–2015, osoittautui tapausmääräisesti liian laajaksi kokonaisuudeksi Pro gradu -tutkielmalle. Hypoteesi aineiston rajaamisessa oli, että tutkintapyyntöjä, syytteitä ja rikostuomioita tulisi vastaan arviolta kolmasosassa tapauksia.

Konkurssiasiamiehen toimistossa työskennellyt *Kiira Björkroth* on tilastoinut julkisselvityksiä muun muassa rikosseuraamusten osalta vuosilta 2007–2012. Aiempi tutkimus vaikutti osaltaan aineiston rajaamiseen vuodesta 2013 eteenpäin, sillä aiemmista vuosista oli jo esitetty analyysiä ja tilastoja. Lisäksi aloittaminen vuodesta 2013 eteenpäin mahdollisti aineiston keräämisen ja hallinnan pääasiassa sähköisesti, vuonna 2013 käyttöön otetun

⁴⁸ Tapauksia läpikäydessä todellinen määrä kuitenkin täsmentyy ja konkurssiasiamiehen toimiston toimistopäällikkö Pekka Pulkamon mukaan lukujen eroavaisuudet johtuvat muun muassa keskeneräisistä kirjauksista ja poikkeavista kirjaustavoista, mutta Notes on luotettavampi lähde.

Kosti-järjestelmän vuoksi. Oikeusministeriön asetuksen konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä mukaan menettelyiden keskeisten asiakirjojen tulisi olla tallennettu Kostiin sähköisesti. Tutkimuksessa ei vertailla vuosia 2013 ja 2014 keskenään, vaan tuona aikavälinä vireille tulleita julkisselvityksiä tarkastellaan kokonaisuutena.

Julkisselvitykset kestävät usein vuosia⁴⁹, mikä perustelee tutkittavaksi aineistoksi valikoitunutta aikaväliä 2013–2014. Valitulla aikavälillä lopputilitysvaiheeseen edenneitä julkisselvityksiä on noin 70 % tapauksista. Näitä tuoreemmat julkisselvitysmenettelyt ovat vielä laajalti vireillä (Taulukko 1) ja esimerkiksi niihin liittyvien rikostutkintojen ollessa kesken, joten niiden tarkastelu ei olisi antanut luotettavaa tietoa johtopäätöksille.

Tutkimusaineistoon valituista menettelyistä siis edelleen noin 30 % oli vireillä olevia menettelyitä. Menettelyt ovat pääsääntöisesti edelleen vireillä keskeneräisten rikostutkintojen ja oikeudenkäyntien takia. Aineistoon valittuja julkisselvityksiin liittyviä oikeudenkäyntejä on seurattu heinäkuuhun 2024 saakka ja tiedot on päivitetty kyseiseen ajankohdan asti.

Aineisto on kerätty Notesista ja Kostista⁵⁰, konkurssiasiamiehen toimiston paperiarkistoa ei ole hyödynnetty tai kerätty tutkimusta varten⁵¹. Kuitenkin osa näistä asianhallintajärjestelmistä puuttuvista tuomioista on tilattu tutkimuskäyttöön suoraa käräjäoikeuksilta tai konkurssiasiamiehen toimiston kautta.

Tutkimuksen pääaineisto muodostui siten kaikista vuosina 2013–2014 vireille tulleista julkisselvityksistä, niiden sisältämistä hakemuksista, päätöksistä ja liiteasiakirjoista, sekä tutkintapyyntöjä sisältävien tapausten myöhemmistä relevanteista vaiheista. Kaikki valitulla aikavälillä aloitetut tapaukset kuuluvat tutkimusaineistoon riippumatta siitä, ovatko menettelyt edelleen vireillä tai onko menettelyssä tehty tutkintapyyntöä poliisille. Lopullisena tutkimusaineistona ovat julkisselvityksiä koskevat hakemukset, tuomioistuinten

⁴⁹ Kiira Björkrothin konkurssiasiamiehen toimistolle tekemän selvityksen mukaan vuonna 2012 päättyneiden julkisselvitysten keskimääräinen kesto oli 55 kuukautta, eli noin 4,5 vuotta.

⁵⁰ Sähköisesti tallennettujen dokumenttien määrä on noin 4 500 kpl.

⁵¹ Mahdollista pyytää yksittäisiä asiakirjoja paperiarkistosta, mikäli aineistoa läpi käytäessä käy ilmi, että sähköisissä asianhallintajärjestelmissä on puutteita tallennettujen asiakirjojen osalta, lisäksi mahdollisia täydennyksiä voidaan joutua pyytämään tuomioistuimilta ja poliisilta.

päätökset, selonteot, rikosasiakirjat, seurantalomakkeet sekä muut tapauskohtaiset relevantit asiakirjat, jotka oli aineiston keräämisen hetkellä tallennettu Kostiin ja/tai Notesiin.

Lisäksi tutkimuksessa hyödynnetään voimassa olevia oikeuslähteitä ja niiden esitöitä sekä oikeuskirjallisuutta. Käytän tutkimuksessani myös konkurssiasiaain neuvottelukunnan suosituksia, joihin myös korkein oikeus on viitannut ratkaisukäytännössään⁵² ja jotka ovat saaneet insolvenssioikeudellisessa viitekehyksessä *soft law*:n aseman. Lisäksi käytän konkurssiasiamiehen julkaisuja⁵³

3.2 Tutkimusmetodi

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle konkurssilainsäädännön uudistamiseksi (HE 26/2003 vp) keskeinen uudistus oli mahdollisuus konkurssin raukeamisen sijaan siirtyä julkisselvitykseen, jossa konkurssi siirtyy velkojien hallinnosta konkurssiasiamiehen määräämän julkisselvittäjän vastuulle⁵⁴. Hallituksen esityksen tarkoituksena oli konkursipesien valvonnan lisääminen ja tehostaminen. Julkisselvitystä suunniteltiin talousrikollisuuden ja harmaan talouden estämiseksi⁵⁵.

Edellä luvussa 1 määritellyt tutkimuskysymykset ja luvussa 3.1 esitelty tutkimusaineisto määrittelevät tutkimusmetodini. Tutkimuksessa käytetään ensisijaisesti empiiristä oikeustieteellistä tutkimusmetodia, jonka avulla luodaan kokonaiskuva julkisselvitysmenettelyistä yleisesti, mutta erityisesti menettelyjen myötä paljastuneen rikollisuuden näkökulmasta. Empiirisenä tutkijana olen kiinnostunut siitä, onko julkisselvitys toimiva instrumentti sille asetettujen tavoitteiden valossa. Empiirinen tutkimusmetodi sopii kysymykseen vastaamiseen parhaiten, sillä kyseessä on rajatun tutkimusaineiston tarkastelu ja

⁵² Muun muassa KKO: 2020:86, perustelujen kohdat 3, 11, 14, 18, 91, 26 ja KKO:2019:95, perustelujen kohdat 9, 11, 14.

⁵³ Muun muassa konkurssiasiamiehen toimistossa työskennelleen Kiira Björkrothin tilastointia aikavälillä 2005–7/2012 päättyneistä julkisselvityksistä.

⁵⁴ HE 26/2003 vp, s. 1

⁵⁵ HE 26/2003 vp, s. 20

havainnointi. Oikeustieteellinen tutkimus – kuten muukin tieteellinen tutkimus – on rationaalisuuteen pyrkivää havainnointia ja siihen perustuvaa argumentointia⁵⁶. Tutkimus kartoittaa empiirisen metodin keinoin julkisselvityksien toimivuutta rikollisen menettelyn ja harmaan talouden paljastamisessa. Vaikka tutkimuksen tavoitteena ei ole nimenomaisesti esittää tyyppitapausta tai -tekijää, empiirinen aineisto puetaan tutkimuksessa kokeussäännöksi⁵⁷. Aineistoa ja sen pohjalta laadittuja taulukoita ja kaavioita hyödyntämällä tyyppitapauksen ja -tekijän määrittäminenkin on mahdollista.

Empiirinen tutkimus tarkoittaa yleisesti kaikkea sellaista tutkimusta, jossa hankitaan tietoa havainnoilla⁵⁸. Sana empiria tarkoittaa kokemusta tai kokemuseräistä⁵⁹. Empiirinen tutkimus eroaa lainopillisesta tutkimuksesta siten, että empiirinen tutkimus ei ole normatiivista, eli siinä ei oteta kantaa oikeusnormien tulkitsemiseen. Empiirinen tutkimus voi kuitenkin tuottaa tietoa siitä, millä tavoin lainsäädäntöä tulisi soveltaa laintavoitteiden saavuttamiseksi. Empiria voi myös tuoda esille tätä koskevia epäkohtia.⁶⁰ Epäkohtien perusteella voidaan esittää de lege ferenda -kannanottoja, joilla ilmaistaan, millaista voimassa olevan oikeuden tulisi olla. Tutkimuksen lähtökohtana ei kuitenkaan ole de lege ferenda -tutkimukselle tyypillinen tapa lähteä oikeusjärjestyksessä ilmenneestä epäkohdasta, vaan pikemmin tutkia tällaisen epäkohdan paikkaamiseksi kehitetyn instrumentin toimivuutta.

Empiirinen tutkimusaineisto on vallitseva kuvaus vuonna 2013–2014 vireille tulleiden julkisselvitysten tilasta, joka on tiivistetty taulukoiksi, numeroiksi ja niistä johdetuiksi havainnoiksi. Empiirisen tutkimuksen aineisto on sekä kvalitatiivista, eli laadullista, että kvantitatiivista, eli määrällistä⁶¹. Tutkimuksen yleiset datapisteet keskittyvät aineiston kvantitatiivisiin ominaisuuksiin ja erityiset datapisteet kvalitatiivisiin ominaisuuksiin.

⁵⁶ Puusa ym., kappale I.1

⁵⁷ Korkea-aho ym., s. 354

⁵⁸ Korkea-aho ym., s. 353

⁵⁹ Nieminen ym., kappale I.1.1

⁶⁰ Nieminen ym., kappale I 1.1. ja loppuviite 2.

⁶¹ Nieminen ym., kappale I.1.1

Kvantitatiivisesti laaja aineisto ehkäisee kokonaiskuvan muodostumista yksittäistapauksien ja uskomusten kautta. Aineiston tapauksiin mahtuu suuresti mediahuomiota herättäneitä tapauksia, joiden kautta yksittäistapaukset vääristävät kokonaiskuvaa julkisselvitysten todellisesta tilanteesta.

Laajan tapaus- ja asiakirja kokonaisuuden hahmottaminen vaatii kokonaiskuvan rakentamista. Kokonaiskuvan rakentaminen alkaa hypoteesilla siitä, mitä aineistosta todennäköisesti nousee esiin ja toisaalta siitä, mitä aineistosta halutaan löytää. Ennakko-odotukset aineiston käyttämisestä ohjaavat empiirisen tutkimuksen lähempää kohdentamista⁶². Kokonaiskuvan saamiseksi ensin on luotu Excel-taulukko (aineistomatriisi), johon halutut datapisteet on lisätty omiksi sarakkeikseen, ja aineistoon sisältyvät tapaukset omiksi riveikseen, jolloin jokaisen tapauksen kohdalla täydennetään tiedot jokaisen datapisteen kohdalla. Koko aineiston hahmottamiseksi luotuun aineistomatriisiin tuli lopulta 5020 yksilöllistä ja menettelykohtaista tietoa sisältävää solua. Datapisteiden valitsemiseen vaikutti hypoteesi siitä, että konkurssseja koskevan rikollisuuden selvittämisessä rikoslain valallisen rikoksia koskevan 39 luvun rikosnimikkeet esiintyvät aineiston tapauksissa useammin, kuin muut mahdolliset rikosnimikkeet.

Aineisto on kerätty sähköisesti pilvitallennuspalveluun, järjestelemällä dokumentit ensin vuosikohtaisiin (2013, 2014) kansioihin, joiden alle on luotu menettelyjen diaarinumeroilla nimetyt alakansiot. Jokainen alakansio sisältää kyseisen julkisselvityksen sisältämät relevantit asiakirjat. Tutkimuksessa ei julkaista menettelyjen nimiä eikä diaarinumeroita, sillä tutkimus keskittyy kokonaisuudesta tehtäviin havaintoihin, ei yksittäistapauksiin. Jotkin datapisteet esiintyivät vain yksittäisissä tapauksissa, jolloin tapaukseen viitataan yksikössä, sitä tarkemmin yksilöimättä.

Jokaisesta alakansiosta kerätään tapauskohtaisesti tutkimuksen kannalta relevantit tiedot ja valitut datapisteet aineistomatriisiin, minkä jälkeen aineisto on helposti käsiteltävää ja

⁶² Korkea-aho ym., s. 354

siitä voidaan johtaa haluttuja johtopäätöksiä. Täytetty aineistomatriisi on tutkimuksen niin sanottu valmis aineisto.

Oikeustieteellisen tutkimuksen tueksi soveltuvat usein parhaiten sanalliset, vakioidut kuvaukset yksittäisistä oikeustapauksista⁶³, joista puhun tutkimuksessani datapisteinä. Datapisteet on alla olevassa listauksessa jaoteltu yleisiin ja erityisiin. Yleiset datapisteet on kerätty kaikista 154 menettelystä ja erityiset niistä, joissa on tehty tutkintapyyntö poliisille ja tutkintapyyntö on mahdollisesti edennyt syyttäjälle. Tapauksista kerättävät datapisteet ovat:

Yleiset datapisteet

- yrityksen nimi⁶⁴;
- julkisselvityksen diaarinumero;
- käräjäoikeus, jonka päätöksellä julkisselvitys on aloitettu⁶⁵;
- julkisselvityshakemuksen päivämäärä
- julkisselvityksen alkamisen päivämäärä;
- julkisselvityksen päättymispäivämäärä (lopputilitys hyväksytty);
 - o julkisselvitysten kesto kahta edeltävää datapistettä hyödyntäen päivinä, kuukausina ja vuosina
- konkurssipesään julkisselvityksessä kertyneet varat euroina;
- takaisinsaantikanteella takaisin saadut varat euroina;
- onko julkisselvityksessä tehty tutkintapyyntö kyllä/ei;

Erityiset datapisteet⁶⁶:

- o tutkintapyyntöön päivämäärä⁶⁷;
- o syytteen vireilletulon päivämäärä;

⁶³ Korkea-aho ym., s. 354

⁶⁴ Tutkimustulos on anonymi, mini ja diaarinumero kerättiin aineistomatriisin hallintaa varten.

⁶⁵ Käräjäoikeuksia eikä konkurssien alueellista esiintyvyyttä tutkittu, käräjäoikeudet kerättiin aineistomatriisiin helpottamaan keskeneräisten menettelyiden seuraamista.

⁶⁶ Tutkimuksen keskeisin aineisto.

⁶⁷ Tutkintapyyntöjen päivämääristä dataa oli kaikista vähiten.

- *tuomion antamisen päivämäärä (erikseen jokaisen tuomion ja oikeusasteen kohdalta);*
- *onko julkisselvitys ollut vireillä, kun tuomio annetaan kyllä/ei;*
- *onko syytetty kirjanpitorikoksesta (RL 30:9) kyllä/ei, syytetty taho⁶⁸;*
 - *onko tuomittu kirjanpitorikoksesta kyllä/ei;*
- *onko syytetty törkeästä kirjanpitorikoksesta (RL 30:9 a) kyllä/ei, syytetty taho;*
 - *onko tuomittu törkeästä kirjanpitorikoksesta kyllä/ei;*
- *onko syytetty velallisen epärehellisyydestä (RL 39:1) kyllä/ei, syytetty taho;*
 - *onko tuomittu velallisen epärehellisyydestä kyllä/ei;*
- *onko syytetty törkeästä velallisen epärehellisyydestä (RL 39:1 a) kyllä/ei, syytetty taho;*
 - *onko tuomittu törkeästä velallisen epärehellisyydestä kyllä/ei;*
- *onko syytetty rekisterimerkintärikoksesta (RL 16:7) kyllä/ei, syytetty taho;*
 - *onko tuomittu rekisterimerkintärikoksesta kyllä/ei;*
- *onko syytetty velallisen petoksesta (RL 39:2) kyllä/ei, syytetty taho;*
 - *onko tuomittu velallisen petoksesta kyllä/ei;*
- *onko syytetty törkeästä velallisen petoksesta (RL 39:3) kyllä/ei, syytetty taho;*
 - *onko tuomittu törkeästä velallisen petoksesta kyllä/ei;*
- *onko syytetty velkojansuosinnasta (RL 39:6) kyllä/ei, syytetty taho;*
 - *onko tuomittu velkojiensuosinnasta kyllä/ei;*
 - *onko syytetty kavalluksesta (RL 28:4) tai törkeästä kavalluksesta (RL 28:5), kyllä/ei, kummasta, syytetty taho;*
 - *onko tuomittu kavalluksesta tai törkeästä kavalluksesta, kyllä/ei, kummasta*

⁶⁸ Missä roolissa henkilö toimi kyseisessä konkurssiyrityksessä.

- *onko syytetty muusta rikosnimikkeestä, mistä, syytetty taho*⁶⁹;
- *onko tuomittu muusta rikosnimikkeestä kyllä/ei, mistä;*
- *syytettyjen lukumäärä;*
- *tuomitujen lukumäärä;*
- *tuomitun rangaistuksen yhteispituus ja tuomittu taho;*
- *tuomitun sakon määrä ja tuomittu taho;*
- *onko konkurssipesä vaatinut korvausta kyllä ei;*
 - *onko konkurssipesälle tuomittu korvaus kyllä/ei;*
 - *konkurssipesälle tuomittu korvausmäärä euroina;*
- *onko vaadittu liiketoimintakieltoa kyllä/ei, taho;*
 - *onko määrätty liiketoimintakielto kyllä/ei, taho;*
 - *liiketoimintakiellon kesto, taho.*

Tutkimukseni perustuu laajaan kerättyyn aineistoon ja sen havainnointiin, mikä on hie-
man tyypillisempää insolvenssioikeudellisessa tutkimuksessa, kuin useilla muilla oikeu-
denaloilla⁷⁰. Tutkimus on empiirinen aineistoanalyysi, jossa laajasta aineistosta etsitään
vastauksia tutkimuskysymykseen. Empiirisen tutkimusmetodin tukena toimii käytännön
kokemus, joka on kertynyt työurani aikana osallistuvalla havainnoinnilla.

Tutkimuksen mahdolliset haasteet

Tutkimukseen valittu aineisto (tarkasteluväli vuodet 2013–2014) ei koske tuoreimpia jul-
kisselvityksiä, eikä näin ollen huomioi esimerkiksi teknologista kehitystä viimeisen kym-
menen vuoden aikana. Tutkimustulos ei siis huomioi sitä, miten esimerkiksi rikosten te-
kotapa on kehittynyt kuluneen vuosikymmenen aikana. Hypoteesini kuitenkin on, että
tutkimustulokset ovat edelleen relevantteja, mahdollisesti vain rikosten tekotapa on voi-
nut muuttua, esimerkiksi internetin mahdollistaman käytännön myötä.

⁶⁹ Muusta rikosnimikkeestä syytetty ja tuomittu kolumneja oli yhteensä kuusi, kolme syytteelle, kolme tuo-
mioille. Yhdessä tapauksessa saattoi olla useita "muuta rikosnimikkeitä".

⁷⁰ Korkea-aho ym., s. 355

Toisaalta viime vuosina, esimerkiksi 2019–2020, vireille tulleiden julkisselvitysten valikoiminen tutkimusaineistoksi vääristäisi tutkimustuloksia merkittävästi, tuoreempien julkisselvitysten ollessa suurilta osin edelleen vireillä ja rikostutkintojen ja oikeusprosessien ollessa keskeneräisiä.

Lisäksi oman haasteensa tutkimukseen tuo se, että aineisto ei kaikkien menettelyjen osalta ole täydellinen. Diaarijärjestelmät mahdollistavat hyvin yksityiskohtaisen kvalitatiivisen tiedonhaun; yhtä hyvin etukäteen itsestään selvä tiedonhaku voi törmätä vaikeuksiin⁷¹. Kostiin ei ole siirretty kaikkia vanhempia menettelyjä koskevia asiakirjoja ja Kosti-uudistuksen myötä 2023 osa vanhassa Kosti:ssa olleista tiedoista ei ollut vielä siirtynyt uuteen tietokantaan. Edelleen tiettyjä asiakirjoja ei ollut mahdollista saada muun muassa käräjäoikeuksilta ja poliisilta tutkimuskäyttöön salassapito- ja tietoturvasyistä. Nämä tapaukset ovat kuitenkin poikkeuksia, ja nähdäkseni tutkimus antaa relevantin kuvan julkisselvitysten tilasta.

⁷¹ Korkea-aho ym., s. 356

4 AINEISTON ANALYYSI

4.1 Analyysin taustoitus

Aineisto on kerätty konkurssiasiamiehen toimiston asianhallintajärjestelmistä Kosti:sta ja IBM Notes:ista. Kerätty aineisto kattaa vuosina 2013–2014 alkaneiden julkisselvitysten kaikki asiakirjat, jotka edellä mainittuihin asianhallintajärjestelmiin on tallennettu. Lisäksi yksittäisiä puuttuneita asiakirjoja on pyydetty konkurssiasiamiehen toimistosta ja toimivaltaisilta tuomioistuimilta.

Aineiston hallintaa ja ryhmittelemistä varten on luotu sähköinen arkistointijärjestelmä. Arkistointi on aloitettu luomalla omat alakansiot analyysin kohteena oleville vuosille 2013 ja 2014. Tämän lisäksi vuosikohtaisiin alakansioihin on luotu oma alakansio jokaiselle julkisselvitykselle (tapaukselle), minkä jälkeen jokaisen tapauksen kansioon on tallennettu kaikki sitä koskeva aineisto.

Aineisto on käyty läpi tapauskohtaisesti aineistomatriisiin täydentämällä julkisselvitysten yleiset datapisteet jokaisen menettelyn kohdalta. Koska tutkimus keskittyy julkisselvityksissä toteutuneeseen rikosvastuuseen, taulukon täydentämistä on jatkettu niiden menettelyiden osalta, joissa on tehty tutkintapyyntö poliisille (erityiset datapisteet). Tämän jälkeen taulukon täydentämistä on jatkettu niiden menettelyiden osalta, joissa tutkintapyyntö on johtanut syyteharkintaan ja edelleen niiden menettelyiden osalta, joissa syyteharkinta on johtanut syytteeseen ja mahdolliseen tuomioon.

Aineisto kattaa kaikki vuosina 2013–2014 aloitetut julkisselvitykset, joita on yhteensä 154 kappaletta. Niistä 112 (72,7 %) tapauksessa on tehty tutkintapyyntö ja tutkintapyyntöistä 83 tapausta on johtanut syytteiden vireille tulemiseen, joista 82 vireille tullutta syytettä on johtanut tuomion antamiseen. Nämä 82 tapausta muodostavat tutkimuksen keskeisimmän sisällön.

4.2 Yleistä julkisselvityksistä

Vuonna 2013 tuli vireille 92 julkisselvitystä. Vuonna 2014 vastaava luku oli 62 kpl. Seuraavina vuosina taulukon 1 mukaisesti vireille tulleiden julkisselvitysten määrä on vaihdellut vuosittain 58–62 kappaaleen välillä. Julkisselvityksiä on tullut vireille vuosina 2013–2019 keskiarvoisesti 65 kappaletta vuodessa. Vireille tulleiden julkisselvitysten määrä vuonna 2013 on ollut 42 % korkeampi, kuin vuosina 2013–2019 vireille tulleiden julkisselvitysten määrän keskiarvo.

Vuonna 2013 aloitetuista julkisselvityksistä vireillä oli aineiston keräämisen hetkellä noin kolmasosa, 31 kappaletta (33 %). Vuonna 2014 aloitetuista julkisselvityksistä vireillä vastaavalla hetkellä oli 19 kappaletta (31 %).

Lopputilitykseen päätyneiden julkisselvitysten (104 kappaletta) kesto tarkastelujaksolla on ollut keskimäärin 1687 päivää, eli noin 55 kuukautta, eli 4,6 vuotta. Menettelyiden ajallinen kesto vastaa *Kiira Björkrothin* vuosina 2005–2012 päätyneistä julkisselvityksistä tekemän tutkimuksen tuloksia, jossa vuonna 2012 päätyneiden julkisselvitysten keskimääräinen kesto oli 55 kuukautta, eli noin 4,6 vuotta.

Ajallisesti lyhin menettely tarkastelujaksolla 2013–2014 kesti 34 päivää. Ajallisesti pisin menettely puolestaan kesti 3600 päivää, eli 9,9 vuotta. Julkisselvitysten kestoon vaikuttavat monet seikat. Keskeisin syy menettelyiden pitkälle kestolle on tutkimusaineiston perusteella rikos-, takaisinsaanti ja muiden oikeusprosessien kesto monessa oikeusasteessa.

4.3 Tutkintapyynnöt, syytteet ja tuomiot

Tarkastelujaksolla vireille tulleista 154 tapauksessa 112 (72,7 %) tehtiin ainakin yksi tutkintapyyntö.

Taulukossa 2 on esitetty tutkintapyyntöjen eteneminen

Tutkintapyynnöt	112
Syyte vireille	83
Syyttämättäjättämispäätös	15
Syyteharkinnassa	1
Syytteestä luovuttu sovinnolla	3
Esitutkinta vireillä	1
Päätös esitutinnan lopettamisesta	8
Rikos vanhentunut	1

Taulukko 2

Tutkintapyyntö johti 83 tapauksessa tutkintapyyntöistä (74,1 %) syytteen vireille tulemiseen käräjäoikeudessa. Yhteensä kaikissa aineiston 154 julkisselvityksessä 53,9 % menettelyistä on tullut vireille rikossyyte.

Tutkintapyyntöjen johtaminen syytteen vireille tulemiseen kesti keskimääräisesti 809 päivää, eli 2,2 vuotta. Mediaaniaika syytteen vireille tulemiseen tutkintapyyntöjen tekemisestä oli 763 päivää, eli 2,1 vuotta. Lyhin aika tutkintapyyntöjen tekemisestä syytteiden vireille tulemiseen oli 71 päivää ja pisin vastaava aika oli 2514 päivää, eli 6,9 vuotta.

Syytteiden vireille nostamisesta tuomion antamiseen kului keskimäärin 396 päivää, mediaani vastaavalle ajalle oli 313 päivää. Lyhin aika syytteiden vireille tulemisesta tuomion antamiseen oli 15 päivää, pisin vastaava aika puolestaan oli 2252 päivää, eli 6,2 vuotta.

Tutkintapyyntöjen tekemisestä ensimmäisen tuomion antamiseen kului keskimäärin 1310 päivää, eli 3,6 vuotta. Mediaaniaika tutkintapyyntöjen tekemisestä ensimmäisen tuomion antamiseen oli 1162 päivää, eli 3,2 vuotta. Lyhimmillään tutkintapyyntöjen tekemisestä tuomion antamiseen kului 100 päivää ja pisin vastaava aikaväli oli 3617 päivää, eli 9,9 vuotta.

Tutkintapyyntö johti syyttämättäjättämispäätökseen viidessätoista tapauksessa tutkintapyyntöistä (13,4 %), syyteharkinnassa on yhä yksi tapaus (0,9 %), syytteestä luovuttiin sovinnolla kolmessa tapauksessa (2,6 %), esitutkinta on yhä vireillä yhdessä tapauksessa

(0,9 %), päätös esitutkinnan lopettamisesta tehtiin kahdeksassa tapauksessa (7,1 %) ja yhdessä tapauksessa (0,9 %) rikos oli vanhentunut.

83 syytteiden vireille tulemiseen johtaneessa tapauksessa 82 (98,8 %) tapauksessa käräjäoikeus antoi tuomion, ja heinäkuussa 2024 yhden syytteen käsittely on edelleen kesken. Heinäkuuhun 2024 mennessä käräjäoikeuksissa käsitellyistä 82 tapauksesta 41: ässä (50 %) on annettu myös hovioikeuden tuomio. Neljää (4,9 %) tapausta on käsitelty myös korkeimmassa oikeudessa.

80 tapauksessa (97,6 %) annettuja 82 käräjäoikeuden tuomioita julkisselvitys oli vireillä tuomion antamisen hetkellä.

4.4 Julkisselvityksissä esiintyneet rikosnimikkeet

Aineistossa nousivat esiin useasti tietyt rikosnimikkeet, joista asianosaisia oli syytetty ja tuomittu. Seuraavissa alaluvuissa käydään läpi yleisimmät rikosnimikkeet rikoslain lukujen mukaisessa järjestyksessä. Järjestys ei vastaa suoraa aineistomatriisiin valittuja datapisteitä, sillä datapisteitä valittaessa rikosnimikkeiden esiintyvyys oli hypoteesi. Luvussa 4.4.9 käydään lyhyesti läpi ne rikosnimikkeet, jotka esiintyivät aineistossa vain kerran, eivätkä rikosnimikkeen puolesta mene aiemmin esitettyjen rikoslain lukujen alle. Puhuesani *aineiston tapauksista*, viittaaan koko tarkasteluvälin julkisselvitysten kokonaismäärään, 154 tapausta.

4.4.1 Rikoksista viranomaisia vastaan RL 16

Liiketoimintakiellon rikkominen, rikoslaki 16:11

Joka rikkoo liiketoimintakiellon tai väliaikaisen liiketoimintakiellon, on tuomitava liiketoimintakiellon rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Liiketoimintakiellon rikkomisesta tuomitaan myös se, joka toimii toisen välikätenä liiketoimintakiellon tai väliaikaisen liiketoimintakiellon kiertämiseksi.

Aineiston tapauksista neljässä tapauksessa (2,6 %) syytettiin liiketoimintakiellon rikkomisesta. Liiketoimintakiellon rikkomisesta tuomittiin kolmessa tapauksessa (1,9 %).

Neljässä tapauksessa liiketoimintakiellon rikkomisesta syytettiin yhteensä 7 kertaa ja tuomittiin 5 kertaa. Syytettynä oli 6 henkilöä ja tuomittuja oli 5 henkilöä.

Liiketoimintakiellon rikkomisesta syytetyistä kolme oli konkurssiyhtiön hallituksen varsinaista jäsentä (50 %), yksi oli entinen hallituksen varsinainen jäsen (12,5 %) ja kaksi olivat yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttäviä henkilöitä (25 %).

Liiketoimintakiellon rikkomisesta syytetyistä kuudesta henkilöstä tuomittiin viisi henkilöä. Yhteensä seitsemästä syytteestä tuomittiin viidesti. Tuomituista kolme oli konkurssiyhtiön hallituksen varsinaisia jäseniä (60 %) ja kaksi yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttäviä henkilöitä (40 %). Konkurssiyhtiön entistä hallituksen varsinaista jäsentä ei tuomittu liiketoimintakiellon rikkomisesta ja toinen syyte samaa yhtiön tosiasiallista valtaa käyttävää henkilöä kohtaan hylättiin.

Rekisterimerkintärikos, rikoslaki 16:7

Joka

1) aiheuttaakseen oikeudellisesti merkityksellisen virheen viranomaisen pitämään yleiseen rekisteriin antaa rekisteriä pitävälle viranomaiselle väärän tiedon tai

2) hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä taikka toista vahingoittaakseen käyttää hyväkseen 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla aiheutettua virhettä,

on tuomittava rekisterimerkintärikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Aineiston tapauksista 17 tapauksessa (11 %) syytettiin rekisterimerkintärikoksesta. Rekisterimerkintärikoksesta tuomittiin 12 tapauksessa (7,8 %).

17 tapauksessa syytettiin rekisterimerkintärikoksesta yhteensä 37 kertaa ja tuomittiin 27 kertaa. Syytettynä rekisterimerkintärikoksesta oli yhteensä 35 henkilöä ja tuomittiin 24 henkilöä.

Syytetyistä 19 kappaletta (54 %) oli konkurssiyhtiön hallituksen varsinaisia jäseniä, joita syytettiin yhteensä 19 rekisterimerkintärikoksesta, kutakin yhdestä. Tuomituista hallituksen varsinaisia jäseniä oli 13 kappaletta (54 %) ja heidät tuomittiin yhteensä 13 rekisterimerkintärikoksesta.

Syytetyistä yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttäviä henkilöitä oli 9 kappaletta (25,7 %) ja heitä syytettiin yhteensä 13 rekisterimerkintärikoksesta. Tuomituista yhtiöiden tosiasiallista valtaa käyttäviä henkilöitä oli 9 kappaletta (37,5 %) ja heidät tuomittiin yhteensä 13 rekisterimerkintärikoksesta. Kaikki yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttävät henkilöt, joita syytettiin rekisterimerkintärikoksesta, tuomittiin kyseisestä rikosnimikkeestä.

Syytetyistä kaksi oli yhtiön puheenjohtajia (5,7 %) ja heitä syytettiin kahdesta (5,4 %) rekisterimerkintärikoksesta, kutakin yhdestä. Puheenjohtajia ei tuomittu kertaakaan rekisterimerkintärikoksesta.

Syytetyistä yksi (2,9 %) oli hallituksen varajäsen, jota syytettiin yhdestä (2,7 %) rekisterimerkintärikoksesta. Hallituksen varajäsentä ei tuomittu rikoksesta. Syytetyistä kaksi oli yhtiön entisiä hallituksen varajäseniä (5,7 %) ja heitä syytettiin yhteensä kahdesta (5,4 %) rekisterimerkintärikoksesta, kutakin yhdestä. Entisiä hallituksen varajäseniä ei tuomittu kertaakaan rekisterimerkintärikoksesta. Syytetyistä yksi (2,9 %) oli yhtiön toimitusjohtaja, jota syytettiin yhdestä (2,7 %) rekisterimerkintärikoksesta. Toimitusjohtajaa ei tuomittu rikoksesta.

Syytetyistä yksi (2,9 %) oli toiminimiyrittäjä, jota syytettiin yhdestä (2,7 %) rekisterimerkintärikoksesta. Toiminimiyrittäjä tuomittiin kyseisestä yhdestä rekisterimerkintärikoksesta. Syytetyistä yksi (2,9 %) oli yhtiömies, jota syytettiin yhdestä (2,7 %) rekisterimerkintärikoksesta. Yhtiömies tuomittiin kyseisestä yhdestä rekisterimerkintärikoksesta.

4.4.2 Varkaudesta, kavalluksesta ja luvattomasta käytöstä RL 28

Kavallus, rikoslaki 28:4

Joka anastaa hallussaan olevia varoja tai muuta irtainta omaisuutta, on tuomittava kavalluksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi.

Kavalluksesta tuomitaan myös se, joka anastaa löytämiään tai erehdyksen kautta haltuunsa saamiaan varoja tai muuta irtainta omaisuutta.

Kavalluksesta tuomitaan niin ikään se, joka saatuaan toimeksiannon perusteella tai muulla sellaisella tavalla haltuunsa varoja, joiden arvo hänen on tilitettävä toiselle, oikeudettomasti käyttämällä sanottuja tai niiden tilalle tulleita varoja taikka muulla sellaisella tavalla aiheuttaa tilitysvelvollisuuden täyttämättä jäämisen joko sovittuna tai muuten edellytettynä aikana.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun anastamisen yritys on rangaistava.

Aineiston tapauksista kahdessa tapauksessa (1,3 %) syytettiin kavalluksesta. Kavalluksesta tuomittiin yhdessä tapauksessa (0,6 %). Kahdessa tapauksessa syytettiin kavalluksesta yhteensä neljä kertaa ja tuomittiin yhden kerran. Syytettynä kavalluksesta oli yhteensä neljä henkilöä, kukin yhdestä rikoksesta, ja tuomittiin yksi henkilö. Syytetyt olivat konkurssiyhtiön hallituksen varsinainen jäsen, toimitusjohtaja, työntekijä ja sekä konkurssin pesänhoitaja. Ainoastaan puheenjohtaja tuomittiin kavalluksesta.

Törkeä kavallus, rikoslaki 28:4

Jos kavalluksessa

1) kohteena on erittäin arvokas omaisuus tai suuri määrä varoja,

2) aiheutetaan rikoksen uhrille tämän olot huomioon ottaen erityisen tuntuva vahinkoa tai

3) rikoksentekijä käyttää hyväkseen erityisen vastuullista asemaansa

ja kavallus on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava törkeästä kavalluksesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritykseen on vastaavasti sovellettava, mitä 4 §:ssä on yrityksestä säädetty.

Aineiston tapauksista kolmessa (1,9 %) syytettiin törkeästä kavalluksesta. Törkeästä kavalluksesta ei tuomittu kertaakaan. Kolmessa tapauksessa syytettiin kavalluksesta yhteensä kolme kertaa. Syytettynä törkeästä kavalluksesta oli yhteensä kolme henkilöä, kukin yhdestä kyseisestä rikoksesta. Syytetyt olivat konkurssiyhtiön hallituksen varsinainen jäsen, työntekijä ja puheenjohtaja. Yhtäkään henkilöä ei tuomittu törkeästä kavalluksesta.

4.4.3 Rikoksista julkista taloutta vastaan RL 29

Veropetos, rikoslaki 29:1

Joka

1) antamalla viranomaiselle verotusta varten väärän tiedon veron määräämiseen vaikuttavasta seikasta,

2) salaamalla verotusta varten annetussa ilmoituksessa veron määräämiseen vaikuttavan seikan,

3) veron välttämistarkoituksessa laiminlyömällä verotusta varten säädetyn velvollisuuden, jolla on merkitystä veron määräämiselle, tai

4) muuten petollisesti,

aiheuttaa tai yrittää aiheuttaa veron määräämättä jättämisen tai sen määräämisen liian alhaiseksi taikka veron aiheettoman palauttamisen, on tuomittava veropetoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Aineiston tapauksista neljässä tapauksessa (2,6 %) syytettiin veropetoksesta ja tuomittiin kolmessa (1,9 %). Veropetoksesta syytettiin yhteensä kuusi kertaa ja tuomittiin viidesti. Veropetoksesta syytettiin yhteensä viittä ihmistä ja siitä tuomittiin neljä. Syytetyistä konkurssiyhtiön hallituksen varsinaisia jäseniä oli kolme (60 %) ja heitä syytettiin yhteensä kolmesta (50 %) veropetoksesta, kutakin yhdestä. Kaikki kolme hallituksen jäsentä tuomittiin yhteensä kolmesta (50 %) veropetoksesta, kukin yhdestä. Syytetyistä yksi (20 %)

oli yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttävä henkilö, jota syytettiin ja joka tuomittiin kahdesta (40 %) veropetoksesta. Lisäksi veropetoksesta syytettiin yhtä yhtiön läheistä, mutta häntä ei tuomittu veropetoksesta.

Törkeä veropetos, rikoslaki 29:2

Jos veropetoksessa

1) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä tai

2) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja veropetos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava törkeästä veropetoksesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Aineiston tapauksista 12 tapauksessa (7,8 %) syytettiin törkeästä veropetoksesta ja kymmenessä tapauksessa (6,5 %) siitä tuomittiin. Törkeästä veropetoksesta syytettiin yhteensä 27 kertaa ja tuomittiin 17 kertaa. Törkeästä veropetoksesta syytettiin yhteensä 18 ihmistä ja tuomittiin 15. Kolmen syytekohdan käsittely on kesken heinäkuussa 2024.

Syytetyistä konkurssiyhtiön hallituksen varsinaisia jäseniä oli seitsemän (41,1 %) ja heitä syytettiin yhteensä yhdeksästä (33,3 %) törkeästä veropetoksesta ja heidät myös tuomittiin yhdeksästä (33,3 %) törkeästä veropetoksesta. Näin ollen myös törkeästä veropetoksesta tuomituista seitsemän (46,7 %) oli konkurssiyhtiön hallituksen varsinaisia jäseniä.

Törkeästä veropetoksesta syytetyistä seitsemän (41,1 %) oli yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttäviä henkilöitä ja heitä syytettiin yhteensä kahdeksasta törkeästä veropetoksesta (29,6 %). Tosiasiallista valtaa yhtiössä käyttäviä henkilöitä tuomittiin yhteensä kuusi (40 %) ja heidät tuomittiin yhteensä kuudesta (35,3 %) törkeästä veropetoksesta, kukin yhdestä.

Törkeästä veropetoksesta syytetyistä kaksi (11,1 %) toimi yhtiön hallituksen puheenjohtajana ja heitä syytettiin yhteensä kolmesta törkeästä veropetoksesta (11,1 %). Hallituksen puheenjohtajista tuomittiin yksi henkilö (6,7 %) yhdestä (5,9 %) törkeästä veropetoksesta.

Edelleen törkeästä veropetoksesta syytettiin yhtä (5,6 %) hallituksen varajäsentä ja yhtä (5,6 %) työntekijää. Hallituksen varajäsentä syytettiin yhdestä (3,7 %) törkeästä veropetoksesta ja työntekijää kahdesta (7,4 %) törkeästä veropetoksesta. Hallituksen varajäsen tuomittiin yhdestä (6,7 %) ja työntekijä kahdesta (13,3 %) törkeästä veropetoksesta.

Törkeästä veropetoksesta syytetyistä yksi (5,6 %) oli yhtiön toimitusjohtaja ja häntä syytettiin yhteensä kolmesta törkeästä veropetoksesta (11,1 %). Toimitusjohtajaa kohtaan nostettujen syytteiden käsittely on heinäkuussa 2024 kesken.

Lisäksi yhdessä aineiston tapauksessa (0,6 %) avunannosta törkeään veropetokseen⁷² syytettiin yhtiön läheistä henkilöä. Läheinen tuomittiin avunannosta törkeään veropetokseen.

Verorikkomus, rikoslaki 29:4

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä jättää muun syyn kuin maksukyvyttömyyden tai tuomioistuimen määräämän maksukiellon takia määrääjässä suorittamatta

- 1) ennakonpidätyksen, lähdeveron tai tilitettävän varainsiirtoveron,*
 - 2) kalenterikuukaudelta lasketun liikevaihtoveron tai vastaavan eräistä vakuutusmaksuista suoritettavan veron,*
 - 3) tilitettävän arvonalisäveron tai*
 - 4) työnantajan sosiaaliturvamaksun*
- on tuomittava, jollei teko ole rangaistava veropetoksena, verorikkomuksesta sakoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.*

Verorikkomuksena ei kuitenkaan pidetä vähäistä laiminlyöntiä, joka on viivyttämättä korjattu.

⁷² Rikoslaki 5:6 avunanto: Joka ennen rikosta tai sen aikana neuvoa, toimin tai muilla tavoin tahallaan auttaa toista tahallisen rikoksen tai sen rangaistavan yrityksen tekemisessä, tuomitaan avunannosta rikokseen saman lainkohdan mukaan kuin tekijä. Rangaistusta määrättäessä sovelletaan kuitenkin, mitä 6 luvun 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa sekä 2 ja 4 momentissa säädetään. Yllytyksestä rangaistavaan avunantoon rangaistaan avunantona.

Aineiston tapauksissa kahdessa (1,3 %) syytettiin ja tuomittiin verorikkomuksesta. Verorikkomuksesta syytettiin yhteensä kolmesti ja tuomittiin kolmesti. Verorikkomuksesta syytettiin ja tuomittiin kolme henkilöä. Yksi syytetyistä ja tuomituista (33,3 %) oli yhtiön toimitusjohtaja, yksi (33,3 %) yhtiömies ja yksi (33,3 %) konkurssiyhtiössä tosiasiallista valtaa käyttävä henkilö. Kaikki verorikkomuksesta nostetut syytteet johtivat tuomioon.

Törkeä työeläkevakuutusmaksupetos, rikoslaki 29:4 b⁷³

Jos työeläkevakuutusmaksupetoksessa

1) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä tai

2) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja työeläkevakuutusmaksupetos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, työnantaja tai tämän edustaja on tuomittava törkeästä työeläkevakuutusmaksupetoksesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Aineiston tapauksista kahdessa (1,3 %) syytettiin törkeästä työeläkevakuutusmaksupetoksesta, mutta kummassakaan ei annettu tuomiota kyseisestä rikoksesta. Syytetyt tahot olivat yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttävä henkilö (50 %) ja hallituksen varsinainen jäsen (50 %). Kumpaakin tahoa syytettiin yhdestä törkeästä työeläkevakuutusmaksupetoksesta, mutta kummatkin syytteet hylättiin.

⁷³ RL 29:4 a Työeläkevakuutusmaksupetos: Työnantaja tai tämän edustaja, joka 1) laiminlyömällä työntekijän eläkelain 141 §:n tai merimieseläkelain 138 §:n mukaisen työntekijän eläketurvan järjestämisvelvollisuuden tai työntekijän eläkelain 144 §:ssä tai merimieseläkelain 139 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden tai 2) antamalla työntekijän eläkelain tai merimieseläkelain mukaista tehtävää hoitavalle työntekijän eläkelain tai merimieseläkelain mukaan tarvittavan, vakuutusmaksuun tai eläkkeistä aiheutuvien kulujen jakamiseen vaikuttavan tiedon virheellisenä tai kieltäytymällä antamasta tässä kohdassa mainittuja tietoja aiheuttaa tai yrittää aiheuttaa työeläkevakuutusmaksun määräämättä jättämisen, sen määräämisen liian alhaisena tai sen aiheettoman palauttamisen, on tuomittava työeläkevakuutusmaksupetoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

4.4.4 Elinkeinrikoksista RL 30

Kirjanpitorikos, rikoslaki 30:9

Jos kirjanpitovelvollinen, tämän edustaja, kirjanpitovelvollisessa oikeushenkilössä tosiasiallista määräysvaltaa käyttävä tai se, jonka tehtäväksi kirjanpito on toimeksiannolla uskottu,

1) laiminlyö liiketapahtumien kirjaamista tai tilinpäätöksen laatimista vastoin kirjanpitolainsäädännön mukaisia velvollisuuksia,

2) merkitsee kirjanpitoon vääriä tai harhaanjohtavia tietoja taikka

3) hävittää, kätkee tai vahingoittaa kirjanpitoaineistoa

ja siten vaikeuttaa oikean ja riittävän kuvan saamista kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta tai taloudellisesta asemasta, hänet on tuomittava kirjanpitorikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Aineiston tapauksista kymmenessä (6,5 %) syytettiin kirjanpitorikoksesta ja tuomittiin kahdeksassa (5,2 %). Kirjanpitorikoksesta syytettiin yhteensä 15 kertaa ja tuomittiin 12 kertaa. Yhteensä 14 henkilöä syytettiin kirjanpitorikoksesta ja kirjanpitorikoksesta tuomittiin 11 henkilöä.

Kirjanpitorikoksesta syytetyistä henkilöistä kuusi (42,9 %) oli konkurssiyhtiön hallituksen varsinaisia jäseniä ja heitä syytettiin yhteensä kuudesta (40 %) kirjanpitorikoksesta, kutakin yhdestä. Yhteensä kolme (27,3 %) hallituksen varsinaista jäsentä tuomittiin kolmesta (25 %) kirjanpitorikoksesta, kukin yhdestä.

Kirjanpitorikoksesta syytetyistä yhtiön toimitusjohtajia oli neljä (28,6 %) ja heitä syytettiin yhteensä viidestä (33,3 %) kirjanpitorikoksesta. Kaikki neljä (36,4 %) toimitusjohtajaa tuomittiin kaikista syytetyistä viidestä (41,7 %) kirjanpitorikoksesta.

Loput neljä kirjanpitorikoksesta syytettyä olivat puheenjohtaja (7,1 %), yhtiön läheinen (7,1 %), yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttävä henkilö (7,1 %) ja entinen puheenjohtaja (7,1 %). Heitä jokaista syytettiin yhdestä kirjanpitorikoksesta (ä 6,7 %) ja heistä jokainen tuomittiin yhdestä kirjanpitorikoksesta (ä 8,3 %).

Törkeä kirjanpitorikos, rikoslaki 30:9a

Jos kirjanpitorikoksessa

1) liiketapahtumien kirjaaminen tai tilinpäätöksen laatiminen laiminlyödään kokonaan tai olennaisilta osiltaan,

2) väärrien tai harhaanjohtavien tietojen määrä on huomattavan suuri, ne koskevat suuria summia tai ne perustuvat sisällöltään vääriin tositteisiin taikka

3) kirjanpito hävitetään tai kätketään kokonaan tai olennaisilta osiltaan taikka sitä vahingoitetaan olennaisilta osiltaan

ja kirjanpitorikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava törkeästä kirjanpitorikoksesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Aineiston tapauksista 51 kappaleessa (33,1 %) syytettiin törkeästä kirjanpitorikoksesta ja tuomittiin 46 kertaa. Törkeästä kirjanpitorikoksesta syytettiin yhteensä 85 kertaa ja tuomittiin 79 kertaa (29,9 %). Kaksi törkeää kirjanpitorikosta koskevaa syytettä on edelleen vireillä heinäkuussa 2024. Törkeästä kirjanpitorikoksesta syytettiin yhteensä 73 henkilöä ja tuomittiin 70 henkilöä.

Syytetyistä 21 henkilöä (28,8 %) toimi yhtiön tosiasiallista valtaa käyttävänä henkilönä ja heitä syytettiin yhteensä 27:stä (38,6 %) törkeästä kirjanpitorikoksesta. Törkeästä kirjanpitorikoksesta tuomituista 19 (27,1 %) oli yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttäviä henkilöitä ja heidät tuomittiin yhteensä 25:stä (31,6 %) törkeästä kirjanpitorikoksesta.

Syytetyistä kymmenen (13,7 %) henkilöä toimi toimitusjohtajana ja heitä syytettiin yhteensä 12:sta (14,1 %) törkeästä kirjanpitorikoksesta. Törkeästä kirjanpitorikoksesta tuomituista kymmenen (14,3 %) oli toimitusjohtajia ja heidät tuomittiin yhteensä 11:sta (13,9 %) törkeästä kirjanpitorikoksesta.

Syytetyistä 26 (35,6 %) oli hallituksen varsinaisia jäseniä ja heitä syytettiin yhteensä 31 (36,5 %) törkeästä kirjanpitorikoksesta. Törkeästä kirjanpitorikoksesta tuomituista 26

(37,1 %) oli hallituksen varsinaisia jäseniä ja heidät tuomittiin yhteensä 31 (39,2 %) törkeästä kirjanpitorikoksesta. Kaikki hallituksen varsinaiset jäsenet tuomittiin kaikista törkeistä kirjanpitorikoksista, joista heitä oli syytetty.

Syytetyistä kuusi (8,2 %) oli hallituksen varajäseniä ja heitä syytettiin yhteensä kahdeksasta (9,4 %) törkeästä kirjanpitorikoksesta. Törkeästä kirjanpitorikoksesta tuomituista viisi (7,1 %) oli hallituksen varajäseniä ja heidät tuomittiin yhteensä seitsemästä (8,9 %) törkeästä kirjanpitorikoksesta.

Syytetyistä viisi (6,8 %) oli hallituksen puheenjohtajia ja heitä syytettiin yhteensä viidestä (5,9 %) törkeästä kirjanpitorikoksesta. Törkeästä kirjanpitorikoksesta tuomituista viisi (7,1 %) oli hallituksen puheenjohtajia ja heidät tuomittiin yhteensä viidestä (6,3 %) törkeästä kirjanpitorikoksesta. Kaikki hallituksen puheenjohtajat tuomittiin kaikista törkeistä kirjanpitorikoksista, joista heitä oli syytetty.

Muut viisi (á 1,4 %) törkeästä kirjanpitorikoksesta syytettyä olivat toiminimiyrittäjä, entinen hallituksen jäsen, entinen puheenjohtaja, kirjanpitäjä ja yhtiön läheinen. Kutakin syytettiin yhdestä (á 1,2 %) törkeästä kirjanpitorikoksesta ja kukin tuomittiin yhdestä (á 1,3 %) törkeästä kirjanpitorikoksesta.

Lisäksi kolmessa aineiston tapauksessa (1,9 %) yhtiön läheistahoon kuuluvaa henkilöä syytettiin avunannosta törkeään kirjanpitorikokseen ja tuomittiin kahdessa tapauksessa (1,3 %). Syytettyjä läheisiä oli yhteensä neljä ja tuomittuja kaksi. Läheistahojen syytettiin antaneen apua neljään törkeään kirjanpitorikokseen. Syytteistä kaksi samalle henkilölle osoitettua hylättiin ja kaksi muuta läheistä tuomittiin kukin yhdestä avunannosta törkeään kirjanpitorikokseen.

4.4.5 Kätkemis- ja rahanpesurikoksista RL 32

Törkeä rahanpesu, rikoslaki 32:7⁷⁴

Jos rahanpesussa

1) rikoksen kautta saatu omaisuus on ollut erittäin arvokas tai

2) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti,

ja rahanpesu on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava törkeästä rahanpesusta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Aineiston tapauksista kolmessa (1,9 %) syytettiin törkeästä rahanpesusta yhteensä kolmesti. Tuomio annettiin vaan yhdestä törkeästä rahanpesurikoksesta yhdessä tapauksessa (0,6 %). Syytettyjä oli yhteensä kolme henkilöä, joista kaksi (66,6 %) oli entisiä hallituksen varajäseniä ja yksi (33,3 %) yhtiön läheinen. Ainoastaan yhtiön läheinen tuomittiin yhdestä törkeästä rahanpesurikoksesta.

4.4.6 Petoksesta ja muusta epärehellisyydestä RL 36

Törkeä petos, rikoslaki 36:2

Jos petoksessa

1) tavoitellaan huomattavaa hyötyä,

2) aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuva vahinkoa,

⁷⁴ Rahanpesu, rikoslaki 32:6: Joka 1) ottaa vastaan, käyttää, muuntaa, luovuttaa, siirtää, välittää tai pitää hallussaan rikoksella hankittua omaisuutta, rikoksen tuottamaa hyötyä tai näiden tilalle tullutta omaisuutta hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä tai peittääkseen tai häivyttääkseen hyödyn tai omaisuuden laitoman alkuperän tai avustaakseen rikoksentekijää välttämään rikoksen oikeudelliset seuraamukset taikka 2) peittää tai häivyttää rikoksella hankitun omaisuuden, rikoksen tuottaman hyödyn taikka näiden tilalle tulleen omaisuuden todellisen luonteen, alkuperän, sijainnin tai siihen kohdistuvat määräämistoimet tai oikeudet taikka avustaa toista tällaisessa peittämisessä tai häivyttämisessä, on tuomittava rahanpesusta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Yritys on rangaistava.

3) rikos tehdään käyttämällä hyväksi vastuulliseen asemaan perustuvaa erityistä luottamusta tai

4) rikos tehdään käyttämällä hyväksi toisen erityistä heikkoutta tai muuta turvaton tilaa

ja petos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava törkeästä petoksesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Analyysissä käsitellään erikseen velallisen petos ja törkeä velallisen petos luvussa 4.4.7.

Perusmuotoisesta petoksesta⁷⁵ syytettiin aineiston tapauksissa vain kerran (0,6 %) yhtä hallituksen varajäsentä, yhdestä petoksesta. Varajäsentä ei tuomittu petoksesta.

Aineiston tapauksista kuudessa (3,9 %) syytettiin ja tuomittiin törkeästä petoksesta. Yhteensä törkeästä petoksesta syytettiin yhdeksän kertaa ja tuomittiin yhdeksän kertaa. Syytettyjä oli yhteensä yhdeksän ja heidät tuomittiin yhteensä yhdeksästä törkeästä petoksesta, kukin yhdestä. Kaikista syytetyistä törkeistä petoksista annettiin tuomio.

Törkeästä petoksesta syytetyistä kolme (42,9 %) oli hallituksen varsinaisia jäseniä ja heitä syytettiin yhteensä kolmesta (33,3 %) törkeästä petoksesta, kutakin yhdestä. Kaikki syytetyt hallituksen varsinaiset jäsenet tuomittiin kaikista syytetyistä törkeistä petoksista.

⁷⁵ Rikoslaki 36:1 Petos: Joka, hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä taikka toista vahingoittaakseen, erehdyttämällä tai erehdystä hyväksi käyttämällä saa toisen tekemään tai jättämään tekemättä jotakin ja siten aiheuttaa taloudellista vahinkoa erehtyneelle tai sille, jonka eduista tällä on ollut mahdollisuus määrätä, on tuomittava petoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Petoksesta tuomitaan myös se, joka 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa dataa syöttämällä, muuttamalla, tuhoamalla tai poistamalla taikka tietojärjestelmän toimintaan muuten puuttumalla saa aikaan tietojenkäsittelyn lopputuloksen vääristymisen ja siten aiheuttaa toiselle taloudellista vahinkoa.

Syytetyistä kaksi (28,6 %) oli toimitusjohtajia ja heitä syytettiin yhteensä kahdesta (22,2 %) törkeästä petoksesta, kumpaakin yhdestä. Molemmat syytetyt toimitusjohtajat tuomittiin yhdestä törkeästä petoksesta, joista heitä oli syytetty.

Yksi syytetyistä (14,3 %) oli yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttävä henkilö ja häntä syytettiin kolmesta (33,3 %) törkeästä petoksesta. Hänet tuomittiin kaikista kolmesta syyteestä.

Yksi syytetyistä oli yhtiön läheinen (14,3 %) ja häntä syytettiin yhdestä (11,1 %) törkeästä petoksesta. Läheinen tuomittiin yhdestä törkeästä petoksesta.

Luottamusaseman väärinkäyttö, rikoslaki 36:5

Jos se, jonka tehtävänä on hoitaa toisen taloudellisia tai oikeudellisia asioita, väärinkäyttää luottamusasemaansa

1) ryhtymällä sellaiseen toimeen, johon hänellä ei ole oikeutta, tai

2) jättämällä tehtävänsä kokonaan tai osaksi suorittamatta

ja siten aiheuttaa vahinkoa sille, jonka asioita hänen tulee hoitaa, hänet on tuomittava luottamusasemanväärinkäytöstä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Aineiston tapauksista kolmessa (1,9 %) syytettiin ja tuomittiin luottamusaseman väärinkäytöstä. Luottamusaseman väärinkäytöstä syytettiin yhteensä neljä kertaa ja tuomittiin kolmesti. Luottamusaseman väärinkäytöstä syytettiin yhteensä neljää henkilöä ja tuomittiin kolme.

Syytetyistä kaksi (50 %) oli hallituksen varajäseniä ja heitä syytettiin yhteensä kahdesta (50 %) luottamusaseman väärinkäytöstä. Molemmat hallituksen varajäsenet tuomittiin luottamusaseman väärinkäytöstä.

Yksi (25 %) syytetyistä oli konkurssipesän pesänhoitaja, jota syytettiin yhdestä (25 %) luottamusaseman väärinkäytöstä. Pesänhoitaja tuomittiin syytetystä rikoksesta.

Yksi (25 %) syytetyistä oli yhtiön läheinen, jota syytettiin yhdestä (25 %) luottamusaseman väärinkäytöstä. Läheistä ei tuomittu syytetystä rikoksesta.

4.4.7 Velallisen rikoksista RL 39

Velallisen epärehellisyys, rikoslaki 39:1

Velallinen, joka

1) hävittää omaisuuttaan,

2) ilman hyväksyttävää syytä lahjoittaa tai muuten luovuttaa omaisuuttaan,

3) siirtää omaisuuttaan ulkomaille saattaakseen sen velkojensa ulottumattomiin taikka

4) lisää perusteettomasti velvoitteitaan

ja siten aiheuttaa maksukyvyttömäksi tulemisensa tai oleellisesti pahentaa maksukyvyttömyyttään, on tuomittava velallisen epärehellisyydestä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Aineiston tapauksista kymmenessä (6,5 %) syytettiin velallisen epärehellisyydestä ja tuomittiin yhdeksässä tapauksessa (5,8 %). Velallisen epärehellisyydestä syytettiin yhteensä 19 kertaa ja tuomittiin 13 kertaa. Velallisen epärehellisyydestä syytettiin yhteensä 11 henkilöä ja tuomittiin 10.

Syytetyistä kuusi (54,5 %) oli hallituksen varsinaisia jäseniä ja heitä syytettiin yhteensä kahdeksasta (42,1 %) velallisen epärehellisyydestä. Velallisen epärehellisyydestä tuomituista kuusi (60 %) oli hallituksen jäseniä ja heidät tuomittiin yhteensä kahdeksasta (61,5 %) velallisen epärehellisyydestä. Kaikki velallisen epärehellisyydestä syytetyt hallituksen varsinaiset jäsenet tuomittiin kaikista syytetyistä rikoksista. Yksi syytetyistä (9,1 %) oli hallituksen entinen jäsen ja häntä syytettiin yhdestä (5,3 %) velallisen epärehellisyydestä. Hallituksen entinen jäsen tuomittiin häntä vastaa nostetusta yhdestä syytteestä (7,7 %) velallisen epärehellisyydestä.

Syytetyistä kaksi (18,2 %) oli yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttäviä henkilöitä ja heitä syytettiin yhteensä kolmesta (15,8 %) velallisen epärehellisyydestä. Velallisen epärehellisyydestä tuomituista yksi (10 %) oli yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttävä henkilö ja hänet tuomittiin kahdesta (15,4 %) velallisen epärehellisyydestä.

Edelleen syytetyistä kaksi (18,2 %) oli yhtiön toimitusjohtajia ja heitä syytettiin yhteensä kahdesta (10,5 %) velallisen epärehellisyydestä. Molemmat toimitusjohtajat (20 %) tuomittiin kukin yhdestä (á 7,7 %) velallisen epärehellisyydestä.

Törkeä velallisen epärehellisyys, rikoslaki 39:1a

Jos velallisen epärehellisyydessä

1) tavoitellaan huomattavaa hyötyä,

2) aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuva vahinko velkojille tai

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja velallisen epärehellisyys on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksen tekijä on tuomittava törkeästä velallisen epärehellisyydestä vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Aineiston tapauksista 67 tapauksessa (43,5 %) syytettiin törkeästä velallisen epärehellisyydestä ja tuomittiin 61 tapauksessa (39,6 %). Törkeästä velallisen epärehellisyydestä syytettiin yhteensä 98 kertaa ja tuomittiin 84 kertaa. Syytettynä törkeästä velallisen epärehellisyydestä oli yhteensä 89 henkilöä ja kyseisestä rikoksesta tuomittiin 84 henkilöä.

Syytetyistä 34 (38,2 %) oli hallituksen varsinaisia jäseniä ja heitä syytettiin yhteensä 36:sta (36,7 %) törkeästä velallisen epärehellisyydestä. Törkeästä velallisen epärehellisyydestä tuomituista 29 (38,2 %) oli hallituksen varsinaisia jäseniä ja heidät tuomittiin yhteensä 31:stä (36,9 %) rikoksesta. Syytetyistä kuusi (6,7 %) oli hallituksen varajäseniä ja heitä syytettiin yhteensä kuudesta (6,1 %) törkeästä velallisen epärehellisyydestä, kukin yhdestä. Tuomituista viisi (6,6 %) oli hallituksen varajäseniä ja heidät tuomittiin yhteensä viidestä (6 %) törkeästä velallisen epärehellisyydestä, kukin yhdestä. Lisäksi syytetyistä yksi (1,1 %) oli entinen hallituksen varsinainen jäsen, jota syytettiin kahdesta (2 %) törkeästä velallisen epärehellisyydestä. Entinen hallituksen jäsen tuomittiin yhdestä

(1,2 %) törkeästä velallisen epärehellisyydestä, toinen häntä kohtaa nostettu syyte hylättiin.

Syytetyistä 19 (21,3 %) oli yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttäviä henkilöitä ja heitä syytettiin yhteensä 36:sta (36,7 %) törkeästä velallisen epärehellisyydestä. Törkeästä velallisen epärehellisyydestä tuomituista 17 (22,4 %) oli yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttäviä henkilöitä ja heidät tuomittiin yhteensä 20:stä (23,8 %) törkeästä velallisen epärehellisyydestä.

Syytetyistä yhdeksän (10,1 %) oli puheenjohtajia ja heitä syytettiin yhteensä 14:sta (14,3 %) törkeästä velallisen epärehellisyydestä. Törkeästä velallisen epärehellisyydestä tuomituista seitsemän (9,2 %) oli hallituksen puheenjohtajia ja heidät tuomittiin yhteensä 12:sta (14,3 %) törkeästä velallisen epärehellisyydestä. Syytetyistä kaksi (2,2 %) oli entisiä hallituksen puheenjohtajia ja heitä syytettiin yhteensä kahdesta (2 %) törkeästä velallisen epärehellisyydestä. Tuomituista yksi (1,3 %) oli entinen hallituksen puheenjohtaja ja hänet tuomittiin yhdestä (1,2 %) törkeästä velallisen epärehellisyydestä. Toista entistä puheenjohtajaa vastaan nostetut syytteet hylättiin.

Syytetyistä kaksitoista (13,5 %) oli toimitusjohtajia ja heitä syytettiin yhteensä kolmesta toista (13,6 %) törkeästä velallisen epärehellisyydestä. Törkeästä velallisen epärehellisyydestä tuomituista yksitoista (14,5 %) oli toimitusjohtajia ja heidät tuomittiin yhteensä yhdestätoista (13,1 %) törkeästä velallisen epärehellisyydestä, kukin yhdestä rikoksesta. Yhtä toimitusjohtajaa kohtaan nostetut syytteet hylättiin.

Lopuista neljästä (á 1,1 %) syytetystä yksi oli toiminimiyrittäjä, yksi yhtiön läheinen, yksi yhtiön prokuristi ja yksi äänetön yhtiömies. Kutakin syytettiin yhdestä (á 1 %) törkeästä velallisen epärehellisyydestä. Heidät kaikki tuomittiin heitä vastaan nostetuista syytteistä, kukin yhdestä (á 1,2 %).

Lisäksi avunannosta törkeään velallisen epärehellisyyteen syytettiin kolmessa (1,9 %) tapauksessa ja tuomittiin kahdessa (1,3 %) tapauksessa. Avunannosta törkeään velallisen epärehellisyyteen syytettiin yhteensä neljä kertaa ja tuomittiin kahdesti. Avunannosta

syytettiin neljää henkilöä ja tuomittiin kaksi. Syytetyistä yksi oli kirjanpitäjä, yksi toimitusjohtaja, yksi yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttävä henkilö ja yksi yhtiön läheinen. Kuttakin syytettiin yhdestä avunannosta törkeään velallisen epärehellisyyteen. Tuomituista yksi oli yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttävä henkilö ja yksi yhtiön läheinen. Heidät tuomittiin samassa oikeudenkäynnissä avunannosta törkeään velallisen epärehellisyyteen.

Velallisen petos, rikoslaki 39:2

Velallinen, joka hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä konkurssi-, ulosotto-, velkajärjestely- tai saneerausmenettelyssä

1) salaa omaisuuttaan,

2) ilmoittaa kokonaan tai osittain perusteettoman taikka valeoikeustoimeen perustuvan velvoitteen,

3) antaa muun väärän tai harhaanjohtavan tiedon velkojien kannalta merkityksellisestä seikasta, tai

4) jättää ilmoittamatta velan,

on tuomittava velallisen petoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Jos velallinen oikaisee erehdyttävän tiedon tai muuten ehkäisee tekonsa vaikutuksen menettelyyn, ennen kuin hän vahvistaa pesäluettelon oikeaksi tai erehdyttävä tieto muuten vaikuttaa menettelyyn, ei tekoa pidetä velallisen petoksena.

Velallisen petoksesta syytettiin ja tuomittiin aineiston tapauksista vain yhdessä (0,6 %) tapauksessa. Syytetty oli konkurssiyhtiön toimitusjohtaja ja häntä syytettiin yhdestä velallisen petoksesta. Toimitusjohtaja tuomittiin yhdestä häntä vastaan nostetusta velallisen petos syytteestä. Velallisen petoksen (RL 39:3) törkeästä tekomuodosta ei syytetty aineiston tapauksissa kertaakaan.

Velkojansuosinta, rikoslaki 39:6

Jos velallinen, joka tietää itsensä kyvyttömäksi täyttämään velvoitteensa, suosiakseen tiettyä velkojaa muiden velkojien kustannuksella

1) maksaa ennenaikaisesti velan olosuhteissa, joissa maksu ei ole tavanomainen,

- 2) antaa velkojan saatavasta vakuuden, josta ei ollut sovittu tai jota velallinen ei ollut luvannut velkasuhteen syntyessä,*
- 3) käyttää velvoitteen täyttämiseen epätavallista maksuvälinettä olosuhteissa, jotka huomioon ottaen maksua ei voida pitää tavanomaisena, taikka*
- 4) ryhtyy muuhun sellaiseen velkojan asemaa parantavaan järjestelyyn, hänet on tuomittava velkojansuosinnasta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.*

Aineiston tapauksista viidessä (3,2 %) syytettiin ja tuomittiin velkojansuosinnasta. Velkojansuosinnasta syytettiin yhteensä seitsemän kertaa ja tuomittiin seitsemän kertaa. Kaikki velkojansuosinnasta nostetut syytteet päätyivät syytetyn toteamiseen syylliseksi. Velkojansuosinnasta syytettiin yhteensä seitsemää henkilöä, kutakin yhdestä rikoksesta (á 14,3 %), ja kaikki seitsemän henkilöä tuomittiin.

Syytetyistä ja tuomituista kaksi oli toimitusjohtajia (28,6 %), kaksi hallituksen varsinaisia jäseniä (28,6 %), yksi puheenjohtaja (14,3 %), yksi hallituksen varajäsen (14,3 %) ja yksi yhtiön läheinen (14,3 %).

4.4.8 Työrikkokset RL 47

Työturvallisuusrikos, rikoslaki 47:1

Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo työturvallisuusmääräyksiä tai

2) aiheuttaa työturvallisuusmääräysten vastaisen puutteellisuuden tai epäkohdan taikka mahdollistaa työturvallisuusmääräysten vastaisen tilan jatkumisen laiminlyömällä valvoa työturvallisuusmääräysten noudattamista alaisessaan työssä tai jättämällä huolehtimatta taloudellisista, toiminnan järjestämisestä koskevista tai muista työsuojelun edellytyksistä,
on tuomittava työturvallisuusrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Rangaistus kuolemantuottamuksesta, vammantuottamuksesta ja vaaran aiheuttamisesta säädetään 21 luvun 8–11 ja 13 §:ssä.

Työturvallisuusrikoksena ei kuitenkaan pidetä yksittäistä työturvallisuusmääräysten rikkomista, joka on työturvallisuuden kannalta vähäinen ja josta säädetään rangaistus työturvallisuuslain (738/2002) 63 §:ssä, työterveyshuoltolain (1383/2001) 23 §:ssä tai laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain (395/2012) 20 §:ssä.

Aineiston tapauksista yhdessä (0,6 %) syytettiin ja tuomittiin työturvallisuusrikoksesta. Syytettyjä oli yhteensä neljä ja kaikki toimivat yhtiön vastuuhenkilöinä. Kaksi heistä tuomittiin työturvallisuusrikoksesta. Lisäksi samoja neljää henkilöä syytettiin kuolemantuottamuksesta⁷⁶ ja törkeästä ympäristön turmelemisesta⁷⁷ ja samat kaksi työturvallisuusrikoksesta tuomittua tuomittiin myös kahdesta muusta rikoksesta.

Kiskonnantapainen työsyRJintä, rikoslaki 47:3a⁷⁸

Jos työsyRJinnässä asetetaan työnhakija tai työntekijä huomattavan epäedulliseen asemaan käyttämällä hyväksi työnhakijan tai työntekijän taloudellista tai muuta ahdistusta, riippuvaista asemaa, ymmärtämättömyyttä, ajattelemattomuutta tai tietämättö-

⁷⁶ Rikoslaki 21:8 kuolemantuottamus: Joka huolimattomuudellaan aiheuttaa toisen kuoleman, on tuomittava kuolemantuottamuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

⁷⁷ Rikoslaki 48:2 törkeä ympäristön turmeleminen: Jos ympäristön turmelemisessa 1) ympäristölle tai terveydelle aiheutettu vahinko tai tällaisen vahingon vaara on erityisen suuri ottaen huomioon aiheutetun tai uhkaavan vahingon pitkäaikaisuus, laaja ulottuvuus tai muut seikat, 2) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä taikka 3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtyjä on tuomittava törkeästä ympäristön turmelemisesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi. Yritykseen sovelletaan vastaavasti, mitä 1 §:ssä säädetään yrityksestä.

⁷⁸ Rikoslaki 47:3 työsyRJintä: Työnantaja tai tämän edustaja, joka työpaikasta ilmoittaessaan, työntekijää valitessaan tai palvelussuhteen aikana ilman painavaa, hyväksyttävää syytä asettaa työnhakijan tai työntekijän epäedulliseen asemaan 1) rodun, kansallisen tai etnisen alkuperän, kansalaisuuden, ihonvärin, kielen, sukupuolen, iän, perhesuhteiden, sukupuolisen suuntautumisen, perimän, vammaisuuden tai terveydentilan taikka 2) uskonnon, yhteiskunnallisen mielipiteen, poliittisen tai ammatillisen toiminnan tai muun näihin rinnastettavan seikan perusteella, on tuomittava työsyRJinnästä sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

myyttä, tekijä on, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, tuomittava kiskonnantapaisesta työsyrynnästä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Aineiston tapauksissa kahdessa (1,2 %) syytettiin ja tuomittiin kiskonnantapaisesta työsyrynnästä. Kyseessä on sama tuomio, jossa asianosaisena oli kaksi eri julkisselvityspesää, mutta syytetyt henkilöt olivat samoja. Kiskonnantapaisesta työsyrynnästä syytettiin yhteensä kahdesti ja tuomittiin kahdesti. Syytettynä oli kaksi henkilöä, toinen yhtiöiden tosiasiallista valtaa käyttävä henkilö ja toinen yhtiöiden hallitusten varsinainen jäsen. Kumpaakin syytettiin yhdestä kiskonnantapaisesta työsyrynnästä, koskien kahta eri yritystä. Molemmat tuomittiin heitä syytetyistä rikoksista.

4.4.9 Muut rikokset

Muut aineiston tapauksissa esiintyneet rikokset olivat räjähdერი (RL 44:11⁷⁹) ja väärennyys (RL 33:1⁸⁰). Räjähdერიksesta syytettiin yhdessä tapauksessa (0,6 %) yhtiön tosiasiallista valtaa käyttävää henkilöä kerran, mutta syyte hylättiin. Väärennyksestä syytettiin yhdessä tapauksessa (0,6 %) hallituksen varajäsentä kerran, mutta syyte hylättiin.

⁷⁹ Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain taikka sen nojalla annetun säännöksen, kiellon tai määräyksen vastaisesti taikka ilman mainituksa laissa edellytettyä lupaa tai ilmoitusta taikka lupaa tai ilmoitusta koskevassa päätöksessä asetettujen ehtojen, rajoitusten tai kieltojen vastaisesti 1) harjoittaa vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä tai varastointia taikka siirtää vaarallista kemikaalia tai 2) valmistaa, tuo maahan, käyttää, siirtää, saat-taa markkinoille, luovuttaa, pitää hallussaan, varastoi, säilyttää tai hävittää räjähdettä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, räjähdერიksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Räjähdერიksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta 1) räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016) tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti tuo maahan, saattaa markkinoille tai muutoin luovuttaa räjähteitä tai 2) pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015) tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti tuo maahan, saattaa markkinoille tai muutoin luovuttaa pyroteknisiä tuotteita, siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle tai siitä on vaaraa toisen omaisuudelle. Räjähdერიksena ei pidetä 1 momentissa tarkoitettua vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain taikka sen nojalla annetun säännöksen, kiellon tai määräyksen vastaista räjähteen hallussapitoa, jos tällaisen räjähteen hallussapitäjä oma-aloitteisesti ilmoittaa räjähteestä poliisille ja luovuttaa sen poliisin haltuun.

⁸⁰ Joka valmistaa väärän asiakirjan tai muun todistuskappaleen tai väärentää sellaisen käytettäväksi harhauttavana todisteena taikka käyttää väärää tai väärennettyä todistuskappaletta tällaisena todisteena, on tuomittava väärennyksestä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Yritys on rangaistava.

4.5 Syytetyt ja rangaistukset

4.5.1 Syytetyt tahot ja syytettyjen määrä

Yhteensä syyte tuli vireille 83 tapauksessa 154 tapauksesta (53,9 %). 82 tapauksessa syytteiden vireille tuleminen johti ainakin yhteen tuomioon (53,2 %). Jos syyte johti useamman oikeusasteen käsittelyyn, analyysissä on otettu huomioon korkeimman oikeusasteen tuomio.

Kaikissa 154 tapauksessa syytettynä oli yhteensä 143 henkilöä. Tuomion sai 113 henkilöä (79 % syytetyistä). Alla esitetystä taulukosta käy ilmi, miten syytteet ja tuomiot ovat jakautuneet yhtiöissä eri rooleissa toimivien henkilöiden kesken.

Syytetyn asema yhtiössä	kpl	Tuomitun asema yhtiössä	kpl
Hallituksen jäsen	58	Hallituksen jäsen	44
Tosiasiallista valtaa käyttävä henkilö	23	Tosiasiallista valtaa käyttävä henkilö	19
Toimitusjohtaja	22	Toimitusjohtaja	18
Puheenjohtaja	9	Puheenjohtaja	9
Varajäsen	7	Varajäsen	6
Läheinen	7	Läheinen	4
Työntekijä	3	Työntekijä	2
Yhtiömies	3	Entinen hallituksen jäsen	2
Entinen hallituksen jäsen	2	Yhtiömies	2
Kirjanpitäjä	2	Entinen varajäsen	2
Entinen varajäsen	2	Toiminimiyrittäjä	1
Entinen puheenjohtaja	2	Kirjanpitäjä	1
Toiminimiyrittäjä	1	Prokuristi	1
Prokuristi	1	Entinen puheenjohtaja	1
Pesähoitaja	1	Pesähoitaja	1
	143		113

Taulukko 3

4.5.2 Rangaistuslaji ja määrä

Rangaistusta ja sen määrää ei voida ilmoittaa rikoskohtaisesti, sillä lähes kaikissa aineiston tapauksissa yhtä henkilöä syytettiin useammasta kuin yhdestä rikoksesta, jolloin yksittäisestä rikosnimikkeestä seurannutta rangaistusta ei voida tietää.

Tapauksissa tuomittuja rangaistuksia olivat sakko, yhteisösakko, ehdollinen vankeus, vankeus, yhdyskuntapalvelu sekä liiketoimintakielto. Liiketoimintakieltoa käsitellään erikseen luvussa 4.5.3.

Sakko ja yhteisösakko

Sakkorangaistus määrättiin yhteensä neljässätoista tapauksessa (9 %). Kolmessatoista kyse oli päiväsakosta ja yhdessä tapauksessa kyse oli yhteisösakosta. Yhteisösakon suuruus oli 500.000,00 euroa. Päiväsakkojen määrän vaihteluväli oli 20–80 päiväsakkoa. Päiväsakkojen määrän keskiarvo oli 44,2 päiväsakkoa ja mediaani 40 päiväsakkoa. Päiväsakkoja määrättiin yhdeksälle hallituksen jäsenelle (64,9 %), yhdelle entiselle hallituksen jäsenelle (7,1 %), yhdelle puheenjohtajalle (7,1 %), yhdelle yhtiömiehelle (7,1 %) sekä yhdelle toimitusjohtajalle (7,1 %).

Ehdollinen vankeus

Ehdollisia vankeusrangaistuksia langetettiin yhteensä 92 kappaletta, 69 tapauksessa (44,8 %). Ehdollisten vankeusrangaistusten ankaruuden vaihteluväli oli 3–34 kuukautta, keskiarvoinen pituus 13 kuukautta ja mediaanipituus 12 kuukautta. Ehdolliseen vankeuteen tuomituista kaksi oli entisiä hallituksen jäseniä, kaksi entisiä varajäseniä, 32 hallituksen jäseniä, yksi kirjanpitäjä, kuusi konkurssiyhtiön läheisiä, yksi prokuristi, yksi pesänhoitaja, kahdeksan puheenjohtajaa, kolmetoista toimitusjohtajaa, yksi toiminimiyrittäjä, yksi työntekijä, 18 tosiasiallista valtaa yhtiössä käyttävää henkilöä, viisi hallituksen varajäsentä ja yksi yhtiömies.

Vankeus

Vankeusrangaistuksia langetettiin yhteensä yksitoista kappaletta, yhteensä kahdeksassa aineiston tapauksessa (5,2 %). Vankeustuomioiden ankaruuden vaihteluväli oli 6–45 kuukautta, eli 0,5–3,75 vuotta. Keskiarvoinen pituus vankeustuomiolle oli 20,5 kuukautta ja mediaanipituus 20 kuukautta. Vankeusrangaistukseen tuomituista kolme oli hallituksen jäseniä, kaksi toimitusjohtajia, yksi työntekijä, neljä yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttävää henkilöä ja yksi hallituksen varajäsen.

Yhdyskuntapalvelu

Yhdyskuntapalvelua tuomittiin yhteensä kahdeksassa tapauksessa (5,2 %). Yhdyskuntapalvelurangaistuksen ankaruuden vaihteluväli oli 30–200 tuntia. Keskiarvoinen yhdyskuntapalvelun kesto oli 65,6 tuntia ja mediaanikesto 42,5 tuntia. Yhdyskuntapalveluun tuomituista neljä oli hallituksen jäseniä, kaksi tosiasiallista valtaa yhtiössä käyttäviä henkilöitä, yksi puheenjohtaja ja yksi toimitusjohtaja.

4.5.3 Liiketoimintakielto

Konkurssiin asettamisesta ei suoraa seuraa liiketoimintakieltoa, eikä liiketoimintakiellon asettaminen toisaalta vaadi konkurssiin asettamista⁸¹. Liiketoimintakiellolla on tarkoitus estää sopimaton tai vahingollinen liiketoiminta⁸² ja syyttäjä on vaatinut liiketoimintakieltoa useassa aineiston julkisselvityksessä. Liiketoimintakieltoon voidaan liiketoimintakiellosta annetun lain 2 §:n mukaan määrätä yksityinen elinkeinonharjoittaja, jolla on kirjanpitolaissa säädetty kirjanpitovelvollisuus, avoimen yhtiön yhtiömies, kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies ja eurooppalaisen taloudellisen etuyhtymän henkilöjäsen, sekä se, joka on yhteisön hallituksen jäsenenä tai toimitusjohtajana taikka muussa siihen

⁸¹ HE 26/2003 vp s. 21

⁸² Könkkölä ym. 2013, s. 574

rinnastettavassa asemassa, samoin kuin se, joka tosiasiallisesti johtaa yhteisön tai säätiön taikka ulkomaisen sivuliikkeen toimintaa taikka hoitaa sen hallintoa.

Liiketoimintakiellosta annetun lain 3 §:n mukaan liiketoimintakieltoon voidaan määrätä 2 §:ssä tarkoitettu henkilö 1) jos hän on liiketoiminnassa muusta kuin maksukyvyttömyydestä johtuvasta syystä olennaisesti laiminlyönyt siihen liittyviä lakisääteisiä velvollisuuksia; tai 2) jos hän on liiketoiminnassa syylistynyt rikolliseen menettelyyn, jota ei voida pitää vähäisenä, ja hänen toimintaansa on kokonaisuutena arvioiden pidettävä velkojen, sopimuskumppaneiden, julkisen talouden taikka terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun kannalta vahingollisena. Laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen ja niillä tavoitellun taloudellisen hyödyn määrä. Lisäksi liiketoimintakieltoon voidaan määrätä 2 §:ssä tarkoitettu henkilö, jos hän on liiketoiminnassa syylistynyt: 1) rikoslain 17 luvun 18 §:ssä tai 20 luvun 19 tai 20 §:ssä rangaistavaksi säädettyyn rikokseen tai sen yritykseen taikka osallisuuteen siihen; 2) rikoslain 20 luvun 21 §:ssä rangaistavaksi säädettyyn rikokseen tai osallisuuteen siihen; 3) kahdeksaatoista vuotta nuorempaan henkilöön kohdistuneeseen rikoslain 20 luvun 10 tai 11 §:ssä rangaistavaksi säädettyyn rikokseen tai sen yritykseen taikka osallisuuteen siihen; 4) rikoslain 25 luvun 3 tai 3 a §:ssä rangaistavaksi säädettyyn rikokseen tai sen yritykseen taikka osallisuuteen siihen; taikka 5) rikoslain 47 luvun 3 a §:ssä rangaistavaksi säädettyyn rikokseen. Liiketoimintakiellosta annetun lain 5 §:n mukaan liiketoimintakieltoon voidaan määrätä vähintään kolmeksi ja enintään seitsemäksi vuodeksi. Liiketoimintakiellon rikkomista rikosnimikkeenä on käsitelty luvussa 4.4.1.

Aineiston tapauksissa 55 tapauksessa (35,7 %) vaadittiin liiketoimintakieltoa yhdelle tai useammalle henkilölle. Liiketoimintakielto määrättiin 51 tapauksessa (33,1 %) yhdelle tai useammalle henkilölle. Yhteensä 55 tapauksessa liiketoimintakieltoa vaadittiin 71 henkilölle ja tuomittiin 63 henkilölle (88,7 % vaadituista liiketoimintakielloista johti liiketoimintakiellon määräämiseen). Määrättyjen liiketoimintakieltojen vaihteluväli oli 3–7 vuotta. Keskiarvopituus liiketoimintakiellolle oli 3,8 vuotta ja mediaanikesto 4 vuotta.

Liiketoimintakieltoa vaadittiin yhdelle entiselle hallituksen jäsenelle, kahdelle entiselle varajäsenelle, 22 hallituksen jäsenelle, kolmelle läheiselle, yhdelle prokuristille, neljälle

puheenjohtajalle, 14 toimitusjohtajalle, yhdelle toiminimiyrittäjälle, yhdelle työntekijälle, 18 yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttävälle henkilölle, kolmelle hallituksen varajäsenelle ja yhdelle yhtiömiehelle.

Liiketoimintakieltoa tuomittiin yhdelle entiselle hallituksen jäsenelle, 20 hallituksen jäsenelle, kolmelle yhtiön läheiselle, yhdelle prokuristille, neljälle puheenjohtajalle, 11 toimitusjohtajalle, yhdelle toiminimiyrittäjälle, yhdelle työntekijälle, 18 yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttävälle henkilölle sekä kolmelle hallituksen varajäsenelle.

4.6 Konkurssipesään kertyneet varat

Vahingonkorvaukset konkurssipesälle

Eri rikosnimikkeillä velallisyhtiön toimihenkilöt ovat voineet aiheuttaa yhtiölle taloudellista haittaa. Konkurssin alkaessa yhtiön hallinta ja päätösvalta siirtyy pesänhoitajalle ja myöhemmin mahdolliselle julkisselvittäjälle. Näin ollen yhtiölle aiheutettu vahinko on konkurssipesälle aiheutettua vahinkoa, josta konkurssipesä voi vaatia vahingonkorvausta. Vahingonkorvausta on tuomittu joko yhdelle konkurssipesälle vahinkoa aiheuttaneelle henkilölle tai useammalle henkilölle yhteisvastuullisesti.

Aineiston tapauksissa 75 (48,7 %) tapauksessa konkurssipesä vaati korvausta ja 69 tapauksessa (44,8 %) konkurssipesälle suoritettavaksi tuomittiin vahingonkorvausta, lisäksi konkurssipesä sai vahingonkorvausta kolmessa tapauksessa (1,9 %) sovintosopimuksella.

Konkurssipesä sai 72 tapauksessa (69 tuomiolla, 3 sovinnolla) korvauksia yhteensä 10.227.446,55 euroa. Konkurssipesälle tuomittujen korvausten vaihteluväli oli 3000,00–1.697.492,90 euroa. Keskiarvokorvaus oli 120.322,90 euroa ja mediaanikorvaus 62.609,00 euroa. Data ei sisällä oikeudenkäyntikulujen korvauksia eikä korkoja. Konkurssipesille tosiasiallisesti tilitetyistä summista ei ole dataa.

Takaisinsaanti

Lain takaisinsaannista konkurssipesään 1 §:n mukaan: kun velallisen omaisuus on luovutettu konkurssiin, voidaan velallisen omaisuutta koskeva oikeustoimi tuomioistuimen päätöksellä määrätä peräytymään. Lain takaisinsaannista konkurssipesään 5 §:n mukaan oikeustoimi peräytyy, jos sillä yksin tai yhdessä muiden toimenpiteiden kanssa on sopimattomasti suosittu velkojaa toisten velkojien kustannuksella, siirretty omaisuutta pois velkojien ulottuvilta tai lisätty velkoja velkojien vahingoksi. Peräytymisen edellytyksenä on, että velallinen oli oikeustointa tehtäessä maksukyvytön tai että oikeustoimi osaltaan johti velallisen maksukyvyttömyyteen.

Kun yhtiö asetetaan konkurssiin, pesänhoitajan velvollisuutena on tutkia takaisinsaanti-perusteiden mahdollisuus. Jos takaisinsaantiperusteita on, konkurssipesä ajaa takaisinsaantikannetta saadakseen varat takaisin pesään.

Aineiston tapauksissa 30 tapauksessa (19,5 %) konkurssipesä oli saanut takaisinsaantikanteella rahaa takaisin konkurssipesään. Yhteensä 30 tapauksessa takaisinsaantikanteella konkurssipesään saatiin 3.362.266,89 euroa. Takaisinsaantikanteella pesään kertyneiden suoritusten vaihteluväli oli 1.480,50–856.200,69 euroa. Keskiarvoinen takaisinsaannilla saatu määrä oli 112.075,56 euroa ja mediaanimäärä 49.350,50 euroa. Konkursipesiin tosiasiallisesti palautuneista summista ei ole dataa.

Konkurssipesään menettelyn päättyessä kertyneet varat

Niissä aineiston menettelyissä, joissa oli aineiston keräämisen hetkellä hyväksytty lopputilitys, konkurssiasiamiehen toimistossa työskentelevät konkurssiylitarkastajat ovat täytäneet Notes:iin konkurssipesään menettelyn aikana kertyneiden varojen määrän. Konkurssipesään kertyneiden varojen määrä oli täydennetty 118 menettelyn osalta, mikä vastaa 76,6 % vuosina 2013–2014 vireille tulleista julkisselvityksistä. Aiempana todetusti vuonna 2013 vireille tulleista julkisselvityksistä 33 % on edelleen vireillä ja vuonna 2014 vireille tulleista 31 % on edelleen vireillä, joten prosentuaalisesti konkurssipesään kertyneet varat ovat löydettävissä lähes jokaisen menettelyn kohdalta.

Yhteensä 118 julkisselvityksessä olleeseen konkurssipesään kertyi varoja 5.620.116,98 euroa. Kertyneiden varojen vaihteluväli oli 0,00–578.906,50 euroa. Keskiarvoinen pesään kertyneiden varojen määrä oli 48.035,19 euroa ja mediaanimäärä 16.707,54 euroa. Viidessätoista (12,7 %) tapauksessa pesään ei kertynyt varoja lainkaan. Yhtä lailla viidessätoista pesässä (12,7 %) varoja konkurssipesään kertynyt yli 100.000,00 euroa.

5 POHDINTA

5.1 Yleistä

Alla olevassa taulukossa (Taulukko 4) on esitetty rikosnimikkeittäin luvussa 4 esitetyt luvut. Julkisselvitysten määriä ja kestoja ja muita yleisiä datapisteitä on käsitelty kappaleissa 3.1, 4.1, 4.2 ja 4.6, eikä niitä käsitellä enempää tutkimuksen keskittyessä julkisselvityksissä esiin nousseisiin rikoksiin.

Ensimmäinen sarake kuvaa sitä, kuinka monessa tapauksessa koko aineistosta kyseisestä rikosnimikkeestä on syytetty. Toinen sarake kuvaa, kuinka useassa aineiston tapauksessa siitä on tuomittu. Kolmas sarake kuvaa sitä, kuinka monta henkilöä rikosnimikkeestä on syytetty ja neljäs sarake kuvaa kuinka monta henkilöä siitä on tuomittu. Viides sarake kuvaa kuinka monesti rikosnimikkeestä on kaikkiaan syytetty ja kuudes sarake sitä, kuinka monesti rikosnimikkeestä on kaikkiaan tuomittu. Viimeinen rivi kuvaa sarakkeiden mukaisia summia liiketoimintakiellon määräämisen osalta.

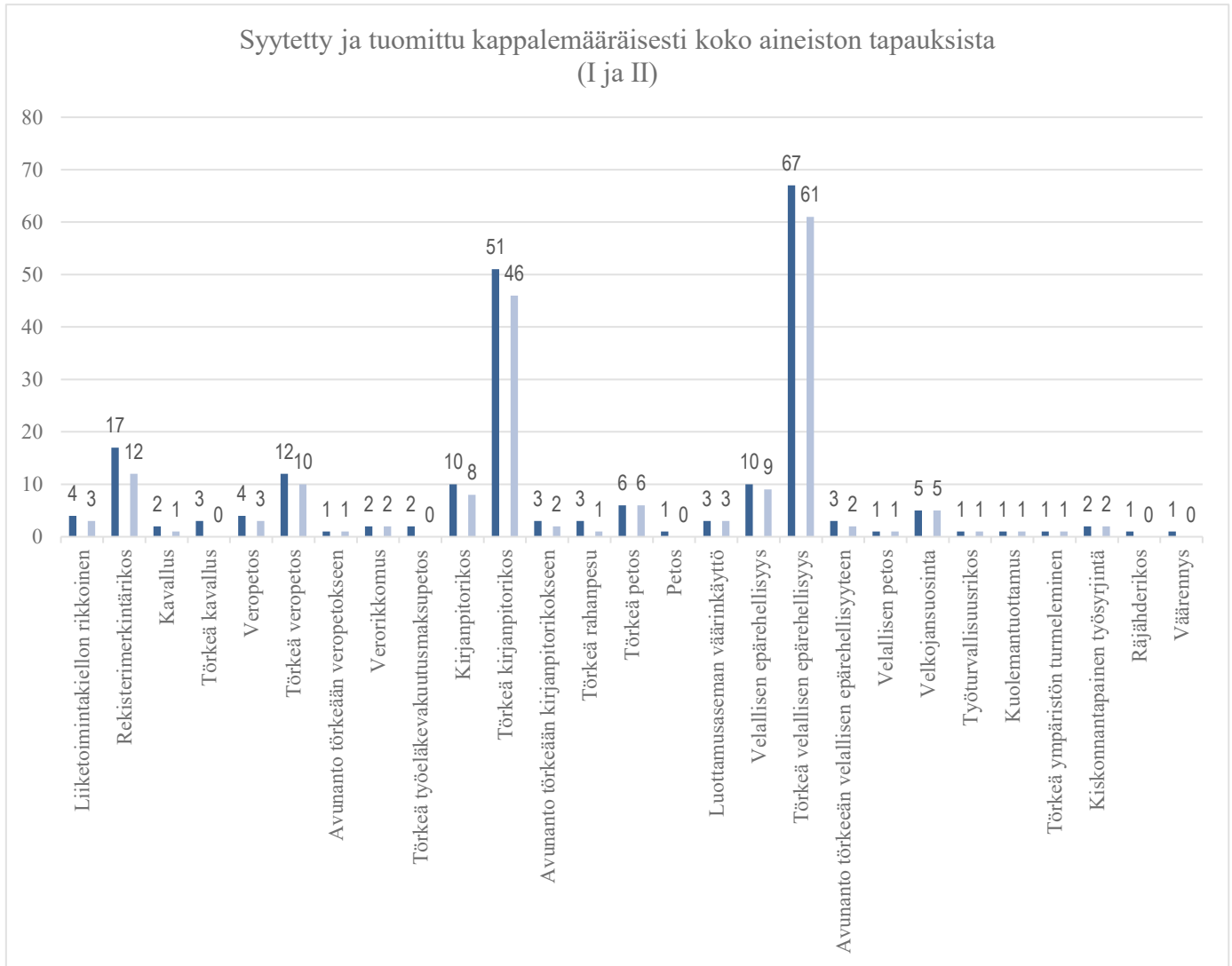
Seuraavissa tämän kappaleen alaluvuissa on esitetty kolmena kaaviona (kaaviot 1–3) Taulukon 4 luvut sarakekohtaisesti I–IV. Sarakkeet on käsitelty niin, että sarakkeet I ja II ovat yhtenä kaaviona vertailun helpottamiseksi, kuin myös sarakkeet III ja IV, sekä sarakkeet V ja VI. Lisäksi alaluvuissa on esitetty kaaviona syytettyjen ja tuomittujen asema yhtiössä ja tuomittujen rangaistustyyppien vaihteluvälit, keskiarvot sekä mediaanit.

	I	II	III	IV	V	VI
Rikosnimike	Syytetty (154)	Tuomittu (154)	Syytetyt hlö	Tuomi- tut hlö	Syytetty kertaa	Tuomittu kertaa
Liiketoimintakiellon rikkoinen	4	3	6	5	7	5
Rekisterimerkintärikos	17	12	35	24	37	27
Kavallus	2	1	4	1	4	1
Törkeä kavallus	3	0	3	0	3	0
Veropetos	4	3	5	4	6	5
Törkeä veropetos	12	10	18	15	27	17
Avunanto törkeään veropetokseen	1	1	1	1	1	1
Verorikkomus	2	2	3	3	3	3
Törkeä työeläkevakuutusmaksupetos	2	0	2	0	2	0
Kirjanpitorikos	10	8	14	11	15	12
Törkeä kirjanpitorikos	51	46	73	70	85	79
Avunanto törkeään kirjanpitorikokseen	3	2	4	2	4	2
Törkeä rahanpesu	3	1	3	1	3	1
Törkeä petos	6	6	9	9	9	9
Petos	1	0	1	0	1	0
Luottamusaseman väärinkäyttö	3	3	4	3	4	3
Velallisen epärehellisyys	10	9	11	10	19	13
Törkeä velallisen epärehellisyys	67	61	89	84	98	84
Avunanto törkeään velallisen epärehellisyyteen	3	2	4	2	4	2
Velallisen petos	1	1	1	1	1	1
Velkojansuosinta	5	5	7	7	7	7
Työturvallisuusrikos	1	1	4	2	4	2
Kuolemantuottamus	1	1	4	2	4	2
Törkeä ympäristön turmeleminen	1	1	4	2	4	2
Kiskonnantapainen työsyryntä	2	2	2	2	2	2
Räjähdერიkos	1	0	1	0	1	0
Väärennys	1	0	1	0	1	0
Yhteensä	217	181	313	261	356	280

Liiketoimintakielto	55	51	71	63	71	63
---------------------	----	----	----	----	----	----

Taulukko 4

5.2 Kuinka usein julkisselvityksissä nostetaan rikossyyte ja annetaan tuomio, mistä rikoksista?

Kaavio 1. Tummemmat pylväät kuvaavat sitä, kuinka monessa tapauksessa rikosnimikkeestä on syytetty ja vaaleammat sitä, kuinka monesti siitä on tuomittu.

Aineiston 154 tapauksessa rikossyyte yhtä tai useampaa henkilöä kohtaan tuli vireille 83 tapauksessa (53,9 %). Samassa rikossyytteessä syytettiin yhdestä tai useammasta rikoksesta. Yllä esitetyssä taulukossa 27 eri rikosnimikkeiden kohdalla näkyy, monessako tapauksessa aineiston tapauksia kyseisestä rikosnimikkeestä on syytetty. Esimerkiksi kirjanpitorikoksesta syytettiin kymmenessä aineiston tapauksessa, mutta samassa syytteessä on voitu syyttää myös esimerkiksi törkeästä velallisen epärehellisyydestä.

Kaikkien yllä olevan taulukon rikosnimikekohtaiset esiintyvyyksien määrä syytettyjen osalta koko aineistossa on yhteensä 217 kappaletta. Kun syytteitä on tullut vireille 83, voidaan päätellä yhden syytteen sisältäneen keskimäärin $2\text{--}3^{83}$ eri rikosnimikettä. On siis tyypillistä, että samassa syytteessä joko yhtä tai useampaa henkilöä syytetään useammasta kuin yhdestä rikosnimikkeestä.

Aineiston 154 tapauksessa rikostuomio yhtä tai useampaa henkilöä kohtaan annettiin 82 tapauksessa (53,2 %). Samassa rikostuomiossa tuomittiin yhdestä tai useammasta rikoksesta. Yllä esitetystä taulukossa 27 eri rikosnimikkeen kohdalla näkyy, monessako tapauksessa aineiston tapauksia kyseisestä rikosnimikkeestä on annettu tuomio. Esimerkiksi kirjanpitorikoksesta tuomittiin kahdeksassa aineiston tapauksessa, mutta samassa tuomiossa on voitu tuomita myös esimerkiksi törkeästä velallisen epärehellisyydestä.

Kaikkien yllä olevan taulukon rikosnimikekohtaiset esiintyvyyksien määrä tuomittujen osalta koko aineistossa on yhteensä 181 kappaletta. Kun tuomioita on annettu 82 kappaletta, voidaan päätellä yhdessä tuomiossa tuomitun $2\text{--}3^{84}$ eri rikosnimikkeestä.

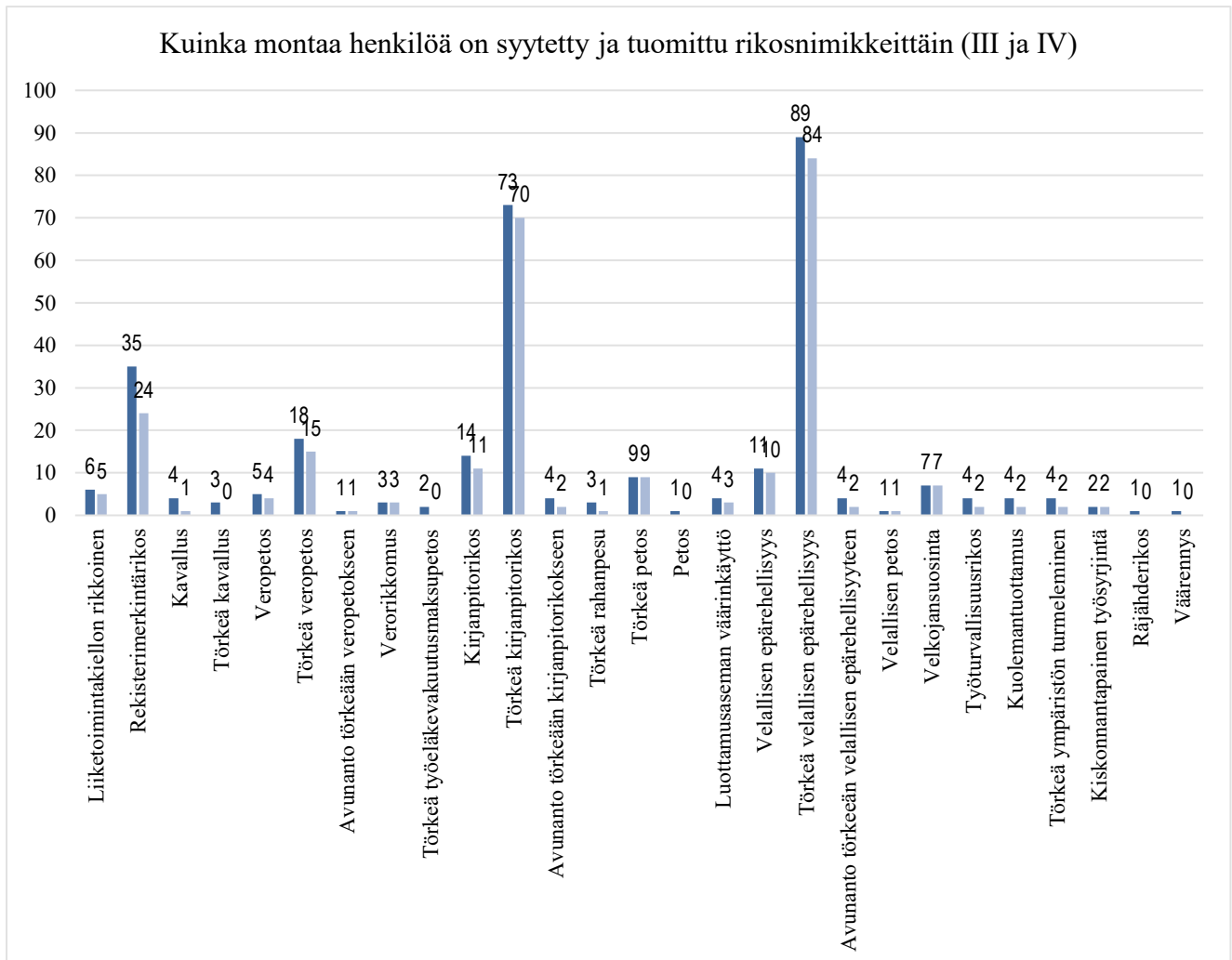
Kun yhteensä 217 eri rikosnimikkeestä oli syytetty aineiston eri tapauksissa ja vastaava luku tuomioiden osalta oli 181, voidaan päätellä syytteiden johtaneen kaikkien rikosnimikkeiden kohdalla 83,4 % tuomioon. Rikosnimikekohtaiset syytteiden tuomioon johtamiset voi laskea jakamalla jokaisen rikosnimikkeen kohdalla tuomittujen määrän kyseisestä rikosnimikkeestä syytettyjen määrällä. Näin esimerkiksi törkeästä velallisen epärehellisyydestä syytetty tuomittiin 91 % tapauksessa, jossa kyseisestä rikoksesta oli syytetty ja rekisterimerkintärikoksesta syytetty tuomittiin 70,6 % tapauksessa, jossa kyseisestä rikoksesta oli syytetty. Toisaalta esimerkiksi väärennöksestä syytettiin vain yhdessä tapauksessa, eikä tuomittu yhdessäkään, joten väärennyssyytteet johtivat 0 % tapauksista tuomioon, mikä ei ole yleistettävissä oleva todennäköisyys. Todennäköisyys on sitä luotettavampi, mitä enemmän tapauksia on, muuten kyse on yksittäistapauksesta.

⁸³ $217/83=2,61$

⁸⁴ $181/82=2,21$

Kaaviosta 1 on havaittavissa aineiston tapauksissa eniten esille nousseet rikosnimikkeet. Lukujen 5.3. ja 5.4. kaaviot 2 ja 3 noudattavat rikosnimikkeiden esiintyvyyden osalta samaa tendenssiä, kuin kaavio 1. Törkeä velallisen epärehellisyys ja törkeä kirjanpitorikos nousevat selkeästi esiin useimmin toistuvina rikosnimikkeinä luonnollisesti niin syytteiden, kuin tuomioidenkin osalta. Suurin osa rikosnimikkeistä on esiintynyt vain 1–4 aineiston tapauksessa, mikä ei ole yllättävää siihen nähden, että kaikki aineiston tapaukset ovat julkisselvitykseen siirtyneitä konkurssipesiä, joten esimerkiksi räjähdeterikos ja kuolemantuottamus eivät ole tyypillisiä rikoksia, joista julkisselvityksessä tehdään tutkintapyyntö.

5.3 Kuinka montaa henkilöä on syytetty ja tuomittu, mistä rikoksista?

Kaavio 2. Tummemmat pylväät kuvaavat sitä, kuinka montaa henkilöä rikosnimikkeestä on syytetty ja vaaleammat sitä, kuinka monta henkilöä siitä on tuomittu.

Aineiston 154 tapauksessa rikossyyte yhtä tai useampaa henkilöä kohtaan tuli vireille 83 tapauksessa (53,9 %). Samassa rikossyytteessä syytettiin yhdestä tai useammasta samasta tai eri rikosnimikkeestä. Yllä esitetystä taulukosta 27 eri rikosnimikkeen kohdalla näkyy, kuinka montaa henkilöä kyseisestä rikosnimikkeestä on syytetty. Esimerkiksi kirjanpitorikoksesta syytettiin yhteensä neljäätoista henkilöä.

Kaikkiaan yllä olevan taulukon kaikista rikosnimikkeistä syytettiin yhteensä 313 ihmistä. Samaa ihmistä on voitu syyttää useammasta eri rikosnimikkeestä, jolloin sama henkilö

saattaa esiintyä yllä olevassa taulukossa useasti. Luku 313 ei tarkoita, että kaikkiaan 154 tapauksessa syytettynä oli 313 eri ihmistä. Syytettyjen henkilömäärä selviää luvussa 4.5.1 esitetystä taulukosta (143 henkilöä). Kun syytettyjä oli yhteensä 143 henkilöä ja aineiston tapauksissa syytettiin yhteensä 313 henkilöä, voidaan päätellä, että yhtä ihmistä syytettiin keskimäärin $2-3^{85}$ eri rikoksesta. On siis tyypillistä, että samaa henkilöä syytettiin useammasta eri rikosnimikkeestä.

Aineiston 154 tapauksessa rikostuomio yhtä tai useampaa henkilöä kohtaan annettiin 82 tapauksessa (53,2 %). Samassa rikostuomiossa tuomittiin yhdestä tai useammasta rikoksesta. Yllä esitetyssä taulukossa 27 eri rikosnimikkeen kohdalla näkyy, kuinka montaa henkilöä kyseisestä rikosnimikkeestä on syytetty. Esimerkiksi kirjanpitorikoksesta tuomittiin yhteensä yksitoista henkilöä.

Kaikkiaan yllä olevan taulukon kaikista rikosnimikkeistä tuomittiin yhteensä 261 ihmistä. Sama ihminen on voitu tuomita useammasta eri rikosnimikkeestä, joten luku ei tarkoita, että kaikkiaan 154 tapauksessa tuomittiin 261 eri ihmistä. Tuomittujen henkilömäärä selviää luvussa 4.5.1 esitetystä taulukosta (113 henkilöä). Kun rikoksesta tuomittuja oli aineistossa yhteensä 113 henkilöä ja yllä olevan taulukon mukaan eri rikoksista tuomittiin yhteensä 261 henkilöä, voidaan päätellä, että yksi ihminen tuomittiin keskimäärin $2-3^{86}$ eri rikoksesta. On siis tyypillistä, että sama henkilö tuomittiin useammasta eri rikosnimikkeestä, mikä vastaa pohdintaa myös syytettyjen henkilöiden osalta.

Kun eri rikosnimikkeistä syytettyjä henkilöitä yhteensä 313 ja vastaava luku tuomittujen osalta oli 261, voidaan päätellä syytettyjen saaneen tuomion keskimäärin 83,3 % tapauksessa rikosnimikekohtaisesti. Kun taas ajatellaan syytettyjen kokonaishenkilömäärää 143 ja tuomittujen kokonaishenkilömäärää 113, voidaan päätellä kaikissa 154 aineiston tapauksessa syytettyinä olleista henkilöistä 79 % tulleen tuomituksi yhdestä tai useammasta rikoksesta.

⁸⁵ $313/143=2,19$

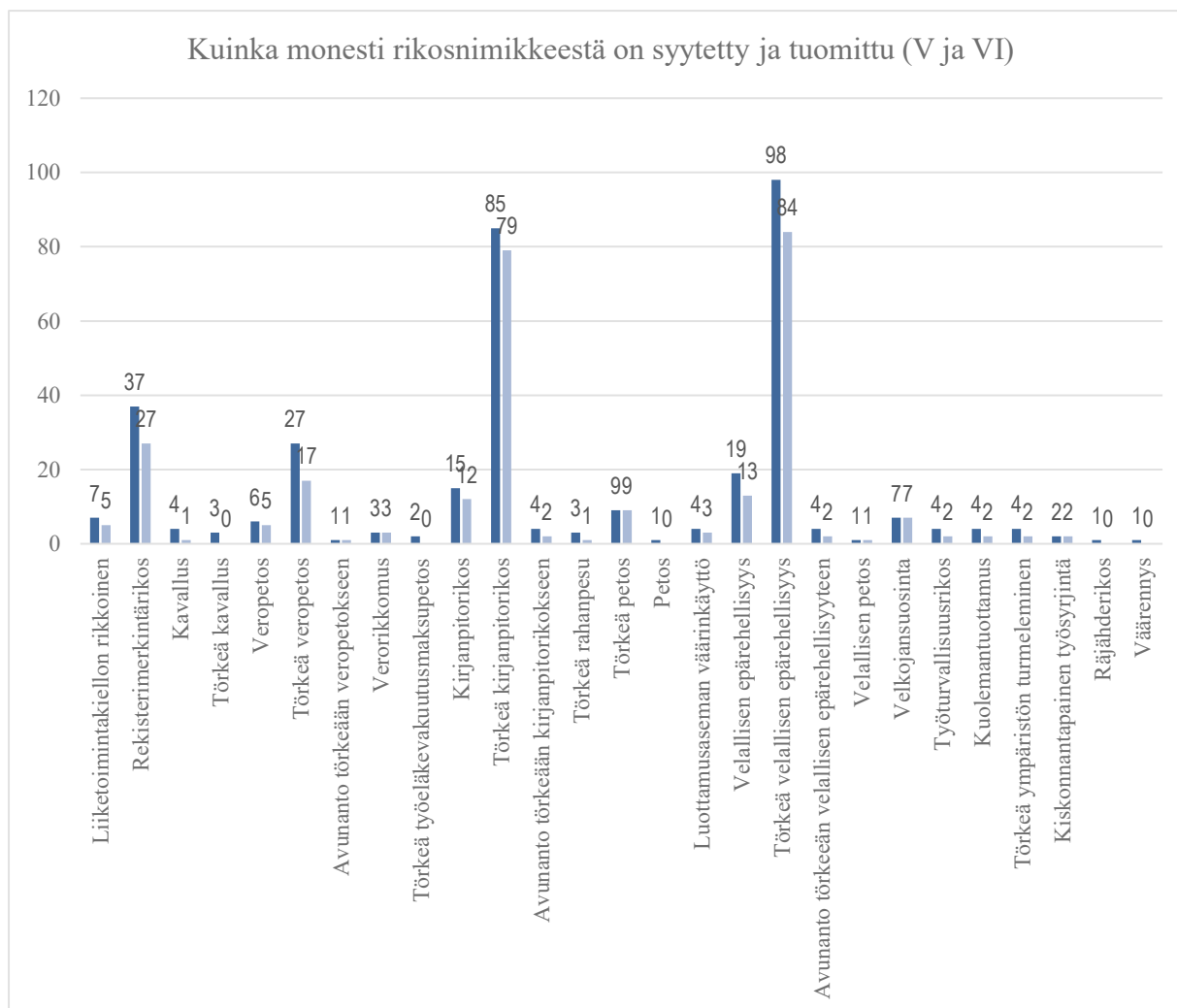
⁸⁶ $261/113=2,31$

Rikosnimikekohtaiset syytteiden johtamiset tuomioon voi laskea jakamalla jokaisen rikosnimikkeen kohdalla tuomittujen henkilöiden määrän kyseisestä rikosnimikkeestä syytettyjen henkilöiden määrällä. Näin esimerkiksi törkeästä velallisen epärehellisyydestä syytetty henkilö tuomittiin 94,4 % tapauksista kyseisestä rikoksesta. Puolestaan rekisterimerkintärikoksesta syytetty henkilö tuomittiin 68,6 % tapauksista kyseisestä rikoksesta. Laskutavassa täytyy ottaa huomioon syytteiden ja tuomioiden lukumäärällinen suuri vaihteluväli rikosnimikkeen mukaan, kuten luvussa 5.2. Esimerkiksi väärennöksestä syytettiin vain yhtä henkilöä, eikä häntä tuomittu rikoksesta. Tuomitut/syytetyt laskukaavalla väärennöksestä tuomittiin 0 % tapauksista, mikä ei ole yleistettävissä oleva todennäköisyys. Todennäköisyys on sitä luotettavampi, mitä enemmän tapauksia on, muuten kyse on yksittäistapauksesta.

Kaaviossa 2 korostuvat samat rikosnimikkeet niin syytösten kuin tuomioiden osalta, kuin kaaviossa 1. Törkeä velallisen epärehellisyys oli rikosnimikkeistä se, josta henkilöitä syytettiin ja tuomittiin eniten. Törkeästä kirjanpitorikoksesta syytettiin ja tuomittiin henkilöitä myös korostuneen useasti. Edelleen kaavio 2 noudattaa kaavion 1 tendenssiä, jossa suurimmasta osasta rikosnimikkeistä syytettiin vain muutamaa henkilöä.

Erot lukumäärissä kaavioiden välillä johtuvat siitä, että esimerkiksi liiketoimintakiellon rikkomisesta syytettiin neljässä aineiston tapauksessa, mutta syytettynä oli yhteensä kuusi henkilöä. Kun yhtälöön tuodaan mukaan kaavio 3, huomataan, että liiketoimintakiellon rikkomisesta syytettiin kaikkiaan seitsemän kertaa. Kaavioita vertailemalla voidaan siis todeta, että liiketoimintakiellon rikkomisesta syytettiin neljästä tapauksessa 154:stä, liiketoimintakiellon rikkomisesta syytettiin neljässä tapauksessa yhteensä kuutta henkilöä 143 syytetystä yhteensä ja liiketoimintakiellon rikkomisesta syytettiin yhteensä seitsemän kertaa 356:sta rikosnimikekohtaisesta syytöksestä. Tällä vertailukaavalla kaikkia kaavioiden 1, 2 ja 3 välisiä syytteiden ja tuomioiden määriä voi vertailla ja selvittää vastaavan arvon jokaisen rikosnimikkeen kohdalta syytetyistä ja tuomituista.

5.4 Kuinka monesti rikoksista on syytetty ja tuomittu, mistä rikoksista?

Kaavio 3. Tummemmat pylväät kuvaavat sitä, kuinka monesti rikosnimikkeestä on syytetty ja vaaleammat sitä, kuinka monesti siitä on tuomittu.

Aineiston 154 tapauksessa rikossyyte yhtä tai useampaa henkilöä kohtaan tuli vireille 83 tapauksessa (53,9 %). Samassa rikossyytteessä syytettiin yhdestä tai useammasta samasta tai eri rikosnimikkeestä. Yllä esitettyssä taulukossa 27 eri rikosnimikkeen kohdalla näkyy, kuinka monta kertaa kyseisestä rikosnimikkeestä on syytetty yhtä tai useampaa henkilöä yhteensä. Esimerkiksi kirjanpitorikoksesta syytettiin yhteensä viisitoista kertaa, syytetty on voinut olla rikosnimikekohtaisesti aina eri, tai sama henkilö, mikä selviää vertaamalla kaaviota luvussa neljä esitettyihin rikosnimikekohtaisiin aineistoanalyysihin.

Kaikkiaan yllä olevan taulukon kaikista rikosnimikkeistä syytettiin yhteensä 356 kertaa. Samaa ihmistä on voitu syyttää useampaan kertaan samasta tai eri rikosnimikkeestä. Kun 313 (eri tai samaa) henkilöä syytettiin jostakin rikosnimikkeestä yhteensä 356 kertaa, voidaan päätellä, että samaa henkilöä syytettiin samasta rikosnimikkeestä useamman kerran noin 21^{87} tapauksessa. 21 tapausta on kaikista aineiston tapauksista 13,6 %, joten on tyyppisempää, että samaa henkilöä syytetään samasta rikosnimikkeestä vain kerran.

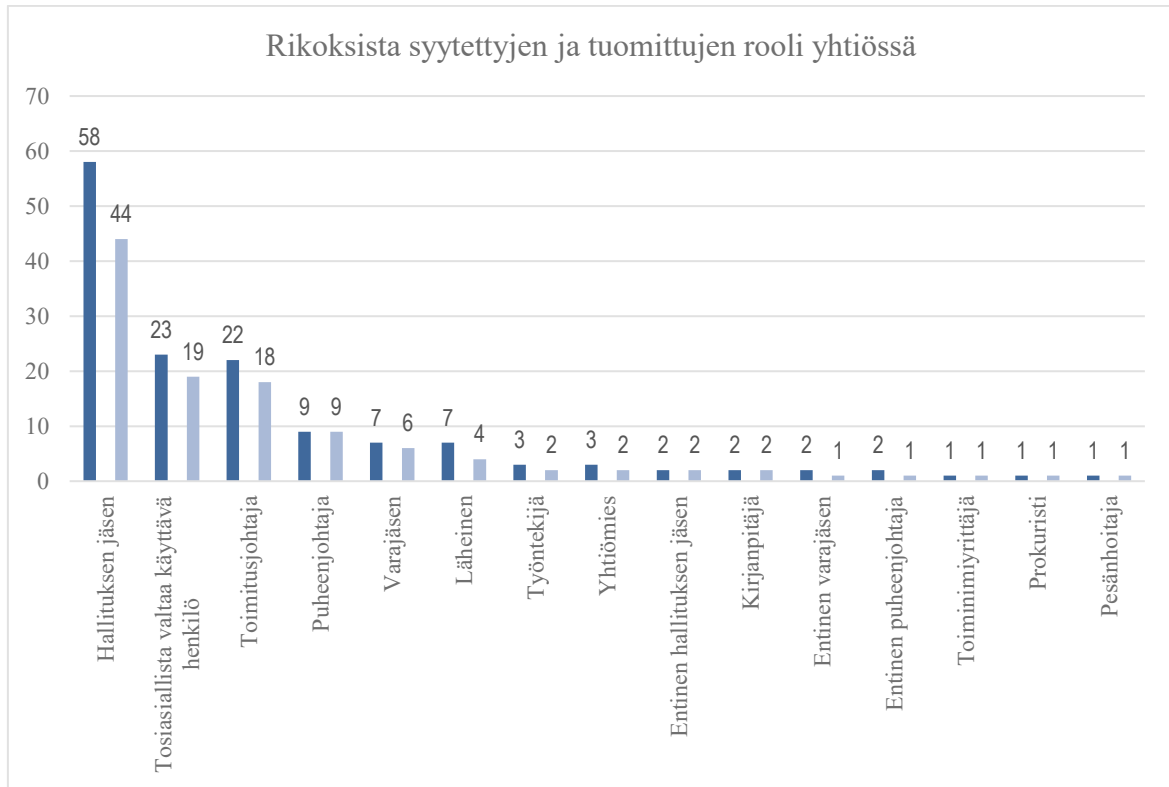
Aineiston 154 tapauksessa rikostuomio yhtä tai useampaa henkilöä kohtaan annettiin 82 tapauksessa (53,2 %). Samassa rikostuomiossa tuomittiin yhdestä tai useammasta rikoksesta. Yllä esitetyssä taulukossa 27 eri rikosnimikkeen kohdalla näkyy, kuinka monta kertaa kyseisestä rikosnimikkeestä on tuomittu yhteensä. Esimerkiksi kirjanpitorikoksesta tuomittiin yhteensä kaksitoista kertaa, tuomittuja on voinut olla rikosnimikekohtaisesti saman verran kuin syytteitä yhteensä, mutta tuomittuja on henkilömääräisesti voinut olla myös vähemmän, sillä yhtä ihmistä on voitu syyttää yhdessä tapauksessa esimerkiksi kolmesta törkeästä velallisen epärehellisydestä.

Kaikkiaan yllä olevan kaavion kaikista rikosnimikkeistä tuomittiin yhteensä 280 kertaa. Kun rikosnimikekohtaisia syytteitä oli yhteensä 356 kappaletta, voidaan päätellä yksittäisten syytekohtien johtaneen tuomioon 78,7 %.

Kaaviossa 3 esiin nousevat kaavioiden 1 ja 2 tavoin törkeä velallisen epärehellisyys ja törkeä kirjanpitorikos. Vaikka syytettyjen ja tuomittujen määrää vertailisi millä tahansa kaavioiden 1, 2 tai 3 tavalla, tendenssi pylväiden kesken on luonnollisesti sama. Yksinkertaisesti: mitä useammin jostain rikoksesta on syytetty (kaavio 3), sitä useammin se näkyy tapausten lukumäärässä (kaavio 1) ja sitä todennäköisemmin siitä on syytetty useampaa henkilöä (kaavio 2).

⁸⁷ $356/313 = 113,7 \%$, $13,7 \% \times 154 = 21,1$

5.5 Keitä rikoksista on syytetty ja tuomittu?

Kaavio 4. Tummemmat pylväät esittävät sitä, kuinka monesti kyseisessä roolissa olevaa on syytetty ja vaaleammat sitä, kuinka kyseisessä roolissa oleva on tuomittu.

Kaaviossa 4 on esitetty, kuinka monesti tietyssä roolissa konkurssiyhtiöissä toiminutta henkilöä on syytetty ja tuomittu yhteensä. Rikokset, josta kyseisessä roolissa toiminutta henkilöä on syytetty, selviävät luvun 4 rikosnimikekohtaisesta analyysistä.

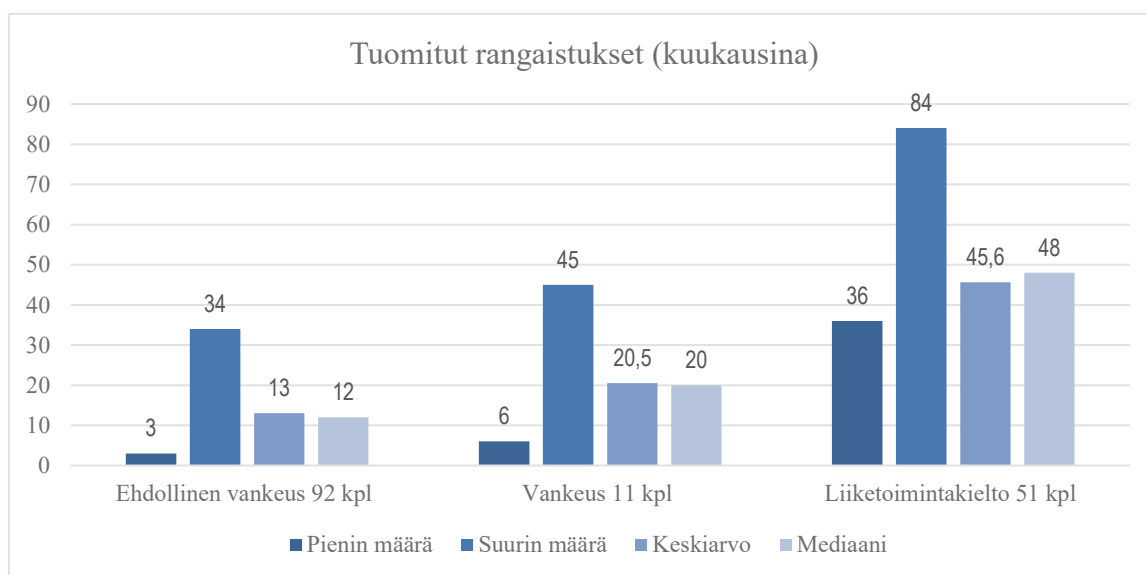
Kaaviossa 4 korostuvat syytettyjen ja tuomittujen osalta yhtiöiden hallituksen jäsenet, tosiasiallista valtaa yhtiössä käyttävät henkilöt ja toimitusjohtajat. Osakeyhtiölain mukaan yhtiön hallituksessa tulee olla yhdestä viiteen varsinaista jäsentä, ellei asiasta ole yhtiöjärjestyksessä toisin määrätty. Toimitusjohtaja ja hallituksen jäsen lienevät yleisimpiä hallituksen jäsenten nimikkeitä. Lisäksi hallituksen jäseniä voi olla yhdessä yhtiössä enemmän kuin yksi. Tosiasiallista valtaa yhtiössä käyttävät henkilöt ovat olleet aineiston tapauksissa henkilöitä, joita ei ole rekisteröity yhtiön hallitukseen, mutta jotka ovat olleet tosiasiallisesti määräysvallassa yhtiön toiminnasta. Rekisteröimättä jättämisen selitys vaikuttaa aineiston perusteella olevan esimerkiksi rikosvastuun välttely. Toisaalta myös

esimerkiksi hallituksen varajäseneksi rekisteröity henkilö on voinut olla yhtiössä tosiasiallista valtaa käyttävä henkilö. Sama vaikutus on nähdäkseni voinut olla yhtiön läheisenä kuvatuilla henkilöillä. Kaavio 4 on luotu henkilöiden kaupparekisteriin ilmoittamien roolien perusteella. Jos henkilöä ei ole rekisteröity kaupparekisteriin hallituksen jäseneksi, kaaviossa 4 ja tutkimuksessa yleisemmin henkilöihin on viitattu tutkintapyynnöistä ja velallisselvityksistä ilmi käyvillä suhteilla yhtiöön.

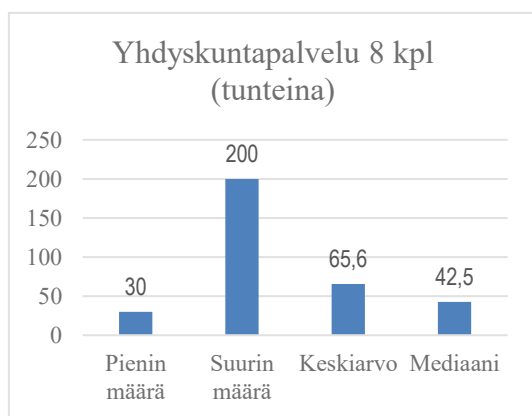
Eri rooleissa toimineisiin henkilöihin kohdistuneet syytteet ja tuomiot noudattavat samaa kaavaa. Eli esimerkiksi jos hallituksen puheenjohtajia on ollut syytettynä yhdeksän kappaletta, heitä on voitu tuomita korkeintaan yhdeksän.

Mielenkiintoisena seikkana kaaviosta 4 nousee esiin yksi syytetty ja tuomittu konkurssi-yhtiön pesänhoitaja. Konkurssiasiamiehen toimistossa työskennellessäni löysin taulukon, johon oli listattu pesänhoitajien tekemiä rikoksia ennen konkurssiasiamiehen viran perustamista vuonna 1995. Rikokset olivat pääasiassa talousrikoksia, kuten kavalluksia. Nähdäkseni tämä kertoo valvonnan toimivuudesta, sillä viran perustamisen jälkeen pesänhoitajat ovat olleet konkurssiasiamiehen valvonnassa, ja pesänhoitajien tekemät rikokset ovat käytännössä lakanneet.

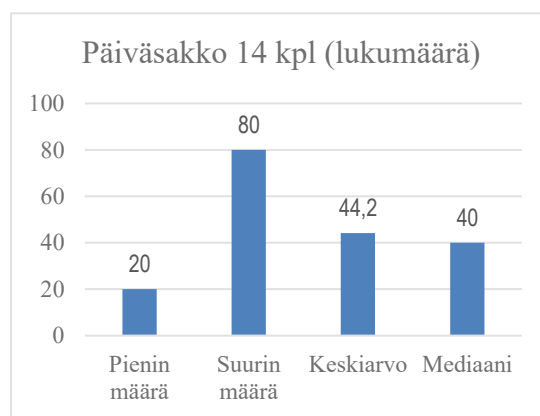
5.6 Mitä rangaistuslajeja ja kuinka kovia rangaistuksia tuomittiin?

Kaavio 5. Tuomitut rangaistukset kuukausina.

Kaavio 6. Yhdyskuntapalvelu tunteina.

Kaavio 7. Päiväsakko lukumääränä.

Kaavioissa 5, 6 ja 7 on esitetty tapauksissa tuomittujen rangaistusten vaihteluvälit, keskiarvot ja mediaanit rangaistuslajikohtaisesti. Yksi yksittäinen yhteisösakkorangaistus on jätetty pois kaaviosta 7.

Suurin osa aineistossa esiintyneistä rikoksista oli talousrikoksia, joten rangaistusten jakautuminen pääasiassa sakkoihin ja ehdollisiin vankeuksiin on luonnollista. Rangaistusseuraamukset ovat kaikkien rangaistuslajien osalta pääasiassa yhteisrangaistuksia useammasta rikoksesta, joten datan perusteella ei voida esittää, minkä tyyppisiä rikosseuraamuksia yksittäisistä rikoksista on seurannut. Aineiston tapauksissa oli myös yksi tapaus, jossa syytetty todettiin syylliseksi, mutta rangaistus jätettiin määräämättä.

Liiketoimintakiellon määrääminen on lisärangaistus johonkin muuhunkin rangaistusseuraamukseen tuomitulle. Lisäksi esimerkiksi yhdyskuntapalvelua on aineiston tapauksissa määrätty ehdollisen vankeuden lisäksi. Liiketoimintakiellon vaihteluväli tapauksissa kattoi koko liiketoimintakiellosta annetun lain vaihteluvälin 3–7 vuotta.

Ehdollinen vankeusrangaistus oli aineiston tapauksissa selkeästi eniten tuomittu rangaistuslaji, kun taas yhdyskuntapalvelu, ehdoton vankeusrangaistus ja päiväsakot merkittävästi harvinaisempia rangaistuslajeja.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Hypoteesi tutkimukselle oli, että tutkintapyyntöjä poliisille olisi tehty noin kolmasosassa julkisselvityksiä. Tutkintapyyntö oli tehty 113 aineiston tapauksessa, eli 73,4 % tapauksia. Tutkintapyyntö eteni syytteen vireille tulemiseen 83 tapauksessa (53,9 %) ja tuomion antamiseen 82 tapauksessa (53,2 %).

Toinen hypoteesi oli, että rikoslain velallisen rikoksia koskevan 39 luvun rikosnimikkeet esiintyisivät aineistossa useammin, kuin muut rikosnimikkeet. Rikosnimikkeistä selkeästi eniten esiintyi velallisen rikoksiin kuuluvaa törkeää velallisen epärehellisyttä (syytettiin 98 kertaa ja tuomittiin 84 kertaa), sekä velallisen rikosten osalta velallisen epärehellisyys (syytettiin 19 kertaa ja tuomittiin 13 kertaa), mutta muut velallisen rikoksiin lukeutuvat rikosnimikkeet eivät esiintyneet aineistossa hypoteesin vastaisesti merkittävän usein. Esimerkiksi velallisen petoksesta ja syytettiin ja tuomittiin vain yhdessä aineiston tapauksessa.

Törkeän velallisen epärehellisuuden ohella toinen esiintyvyydeltään merkittävä yksittäinen rikosnimike oli elinkeinorikoksiin lukeutuva törkeä kirjanpitorikos (syytettiin 85 kertaa ja tuomittiin 79 kertaa).

Rikosten törkeät tekemuodot esiintyivät aineistossa kaikkien rikosten paitsi velallisen epärehellisuuden osalta useammin, kuin tavalliset tekemuodot.

Aineistossa esiintyi korostuneen useasti rikoslain 16 luvun tarkoittamat rikokset viranomaista vastaan ja rikoslain 29 luvun rikokset julkista taloutta vastaan. Muun muassa rekisterimerkintärikoksesta, veropetoksesta, törkeästä veropetoksesta ja verorikkomuksesta syytettiin yhteensä 73 kertaa ja tuomittiin 52 kertaa.

Yksittäistä henkilöä syytettiin ja hänet tuomittiin keskimäärin 2–3 eri rikosnimikkeestä. Aineistossa oli tapauksia, joissa samaa henkilöä syytettiin esimerkiksi kolmesta samaan rikosnimikkeeseen syyllistymisestä, mutta huomattavasti tavanomaisempaa oli, että henkilöä syytetään vain kerran samasta rikosnimikkeestä.

Yleisimmin syytetty ja tuomittu henkilö, toimi yhtiön hallituksen varsinaisena jäsenenä. Syytetyissä ja tuomituissa henkilöissä korostui myös yhtiön hallitukseen rekisteröimätön henkilö, joka kuitenkin käytti tosiasiallista määräysvaltaa yhtiössä.

Yleisin tuomittu rangaistuslaji oli ehdollinen vankeus ja tuomittujen ehdollisten vankeusrangaistusten keskimääräinen kesto oli 13 kuukautta.

Yhdessä tapauksessa syytettynä oli konkurssin pesänhoitaja, joka myös tuomittiin häntä kohtaan nostetuista syytteistä koskien kavallusta ja luottamusaseman väärinkäyttöä. Pesänhoitajien tekemät rikokset ovat käytännössä lakanneet konkurssiasiamiehen viran perustamisen jälkeen.

Liiketoimintakiellon määräämistä vaadittiin yhteensä 55 aineiston tapauksessa (35,7 %). Liiketoimintakieltoa vaadittiin yhteensä 71 henkilölle ja tuomittiin 63 henkilölle, eli 88,7 % vaadituista liiketoimintakielloista johti liiketoimintakiellon määräämiseen. Määrättyjen liiketoimintakieltojen vaihteluväli kattoi koko lain liiketoimintakiellosta mahdollistaman vaihteluvälin 3–7 vuotta. Määrättyjen liiketoimintakieltojen keskimääräinen pituus oli 3,8 vuotta.

Aineiston julkisselvityksissä tehtyjen tutkintapyyntöjen, vireille tulleiden syytteiden ja annettujen tuomioiden määrä oli hypoteesia merkittävästi korkeampi. Julkisselvitysten myötä paljastui merkittävästi rikollisuutta, joka olisi todennäköisesti ilman julkisselvitykseen siirtymistä jäänyt suurilta osin paljastumatta. Julkisselvitys on tehokas keino rikollisuuden sekä harmaan talouden paljastamiseen ja ehkäisemiseen.

Julkisselvitykset ovat kansallinen instrumentti, joten oikeusvertailun tekeminen muihin oikeusjärjestelmiin osoittautui haasteelliseksi. Konkurssiasiamies tekee yhteistyötä Virossa vuonna 2023 perustetun vastaavan instituution kanssa ja keskusteluista kyseisen jaoston johtajan kanssa on käynyt ilmi, että insolvenssimenettelyihin liittyvä rikollisuus, harmaa talous ja muut ongelmakohdat ovat hyvin samankaltaisia, kuin Suomessa. Yleinen ilmapiiri valvontaa kohtaan Virossa on kielteisempi, mikä vaikuttaa rikollisuuden pi-

mentoon jäämiseen ja siihen puuttumiseen käytettävissä oleviin resursseihin Virossa. Julkisselvityksen kaltainen instrumentti ja menettelyitä valvova viranomainen tulisi perustaa talousympäristöltään Suomea vastaaviin maihin.

LÄHTEET

KIRJALLISUUS

Papunen, Annastiina

European Parliament. Economic impact of Russia's war on Ukraine: European Council response. 23.2.2024

Saatavilla: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/757783/EPRS_BRI\(2024\)757783_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/757783/EPRS_BRI(2024)757783_EN.pdf)

Korkea-aho, Emilia – Koulu, Risto – Lindfors, Heidi

Empiiristä aineistoako insolvenssioikeuden tutkimukseen? Oikeus 4/2002. Sivut 353–369

Kotiranta, Kai – Ylitalo, Reetamaria

Konkurssien yhteydessä esiintyvän harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunta – miten uudistettu sääntely toimii? Asiantuntija-artikkeli. Liikejuridiikka 3/2020 s. 46–82

Koulu, Risto – Niemi, Johanna – Lindfors, Heidi – Korkea-aho, Emilia – Havansi, Erkki
Insolvenssioikeus. Alma Talent päivittävät hakuteokset.

Könkkölä, Mikko - Linna, Tuula

Konkurssioikeus. Alma Talent päivittävät hakuteokset.

Linna, Tuula

Prosessioikeuden oppikirja. Talentum, Helsinki, 2012.

Nieminen, Kati (toim.) – Lähteenmäki, Noora (toim.)

Empiirinen oikeustutkimus. Digital Editions E-kirja. Gaudeamus, Helsinki, 2021.

Puusa, Anu (toim.) – Juuti, Pauli (toim.)

Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus, 2020

Konkurssiasiaain neuvottelukunnan suositukset

Suositus 13, Pesähoitajan palkkio.

Suositus 14, Konkurssin raukeaminen.

Konkurssiasiamiehen lausunto, Konkurssipesän julkisselvittäjä ja julkisen hallintotehtävän hoitaminen, dnro 211/01/16, 27.2.2017. Saatavilla: https://www.konkurssiasiamies.fi/material/attachments/konkurssiasiamies/konkurssiasiamiehentoimistonliitteet/lausunnot/pee1aNht9/KAM_lausunto_AOA_Julkisselvittajan_asema_27.2.2017.pdf

Konkurssiasiamiehen toimisto, L 2023, Konkurssiasiamies, [verkkosivu]. [Viitattu 27.1.2024] Saatavilla: <https://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/konkurssiasiamies.html#>

Konkurssiasiamiehen toimisto, L 2014, Julkisselvitys, [verkkosivu]. [Viitattu 27.1.2024] Saatavilla: <https://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/konkurssijayrityssaneeraus/julkisselvitys.html#>

Konkurssiasiamiehen toimisto, P 2024, Ajankohtaista, Lähes neljännes enemmän kursseja vuonna 2023 verrattuna edelliseen vuoteen [verkkosivuilla julkaistu tiedote]. [Viitattu 30.1.2024] Saatavilla: <https://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/tiedotteet/2024/lahesneljannesenemmankonkurssijavuonna2023verrattunaedelliseenvuoteen.html>

Konkurssiasiamiehen toimisto, Julkisselvitys, [verkkosivu]. [Viitattu 24.7.2024] Saatavilla: <https://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/konkurssijayrityssaneeraus/julkisselvitys.html>

Tilastokeskus, P 17.1.2024, Konkurssit ja yrityssaneeraukset [verkkosivu]. [Viitattu 30.1.2024] Saatavilla: <https://stat.fi/tilasto/kony>

Konkurssit kuukausittain oikeudellisen muodon mukaan toimialoittain muuttujina Oikeudellinen muoto, Kuukausi, Toimiala ja Tiedot. Taulukko saatavilla:

https://pxdata.stat.fi:443/PxWeb/api/v1/fi/StatFin/kony/statfin_kony_pxt_13fd.px

World Bank Group, World Development Report 2022, Chapter 1. The economic impacts of the COVID-19 crisis [sähköinen raportti]. Saatavilla: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2022/brief/chapter-1-introduction-the-economic-impacts-of-the-covid-19-crisis>

LAINSÄÄDÄNTÖ

HE 26/2003 vp s. 1, 7, 19–21, 133–134

OIKEUSKÄYTÄNTÖ

KKO: 2020:86 perustelujen kohdat 3, 11, 14, 18, 91, 26

KKO: 2019:95 perustelujen kohdat 9, 11, 14

Aineistoon sisältyneet rikostuomiot yksilöitynä tuomion päivämäärällä ja tuomion antaneella tuomioistuimella.

11.11.2014 KO, 12.2.2020 HO, 2021 KKO	Espoon kärjäoikeus	Helsingin hovioikeus	Korkein oikeus
17.11.2017 KO, 24.9.2019 HO	Espoon kärjäoikeus	Helsingin hovioikeus	
23.6.2015 KO, 13.5.2016 KO, 22.3.2018 HO, KKO	Espoon kärjäoikeus	Helsingin hovioikeus	Korkein oikeus
3.10.2017 KO	Espoon kärjäoikeus		
31.7.2018 KO, 22.1.2020 HO	Espoon kärjäoikeus	Helsingin hovioikeus	
4.1.2017 KO, 18.4.2018 HO	Espoon kärjäoikeus	Helsingin hovioikeus	
23.10.2018 KO	Etelä-Karjalan kärjäoikeus		
6.4.2018 KO, 26.4.2019 HO	Etelä-Pohjanmaan kärjäoikeus	Vaasan hovioikeus	
15.3.2016 KO	Etelä-Savon kärjäoikeus		
4.2.2014 KO	Etelä-Savon kärjäoikeus		
14.2.2017 KO	Helsingin kärjäoikeus		
15.7.2022 KO	Helsingin kärjäoikeus		
18.5.2017 KO	Helsingin kärjäoikeus		
20.12.2016 KO, 16.2016 HO	Helsingin kärjäoikeus	Helsingin hovioikeus	
24.11.2020 KO, 23.6.2022 HO	Helsingin kärjäoikeus	Helsingin hovioikeus	

25.4.2017 KO	Helsingin kärjäoikeus		
30.12.2016 KO, 25.1.2018 HO	Helsingin kärjäoikeus	Helsingin hovioikeus	
30.7.2017 KO, 24.10.2018 HO	Helsingin kärjäoikeus	Helsingin hovioikeus	
15.11.2017 KO, 16.10.2014 HO	Hyvinkään kärjäoikeus	Helsingin hovioikeus	
8.10.2021 KO, 11.5.2023 HO	Hyvinkään kärjäoikeus	Helsingin hovioikeus	
26.5.2016 KO	Kainuun kärjäoikeus		
9.9.2014 KO	Kanta-Hämeen kärjäoikeus		
11.12.2018 KO, 24.6.2020 HO	Keski-Pohjanmaan kärjäoikeus	Vaasan hovioikeus	
23.4.2021 KO, 24.5.2016 HO	Keski-Pohjanmaan kärjäoikeus	Vaasan hovioikeus	
28.8.2015 KO, 24.5.2016 HO	Keski-Pohjanmaan kärjäoikeus	Vaasan hovioikeus	
8.10.2021 KO, 11.5.2023 HO	Keski-Pohjanmaan kärjäoikeus	Vaasan hovioikeus	
11.1.2017 KO	Keski-Suomen kärjäoikeus		
20.11.2015 KO, 29.11.2016 HO	Keski-Suomen kärjäoikeus	Vaasan hovioikeus	
21.8.2017 KO	Keski-Suomen kärjäoikeus		
23.6.2016 KO	Keski-Suomen kärjäoikeus		
23.6.2016 KO	Keski-Suomen kärjäoikeus		
31.5.2016 KO	Keski-Suomen kärjäoikeus		
9.4.2015 KO, 6.10.2015 HO	Keski-Suomen kärjäoikeus	Vaasan hovioikeus	
18.12.2015 KO, 31.1.2017 HO	Kymenlaakson kärjäoikeus	Itä-Suomen hovioikeus	
28.3.2023 KO	Kymenlaakson kärjäoikeus		
11.11.2015 KO	Lapin kärjäoikeus		
13.5.2016 KO, 5.6.2017 HO	Lapin kärjäoikeus	Rovaniemen hovioikeus	
18.9.2015 KO, 11.4.2017 HO	Lapin kärjäoikeus	Rovaniemen hovioikeus	
23.5.2017 KO	Lapin kärjäoikeus		
26.2.2021 KO, 16.12.2021 HO	Lapin kärjäoikeus	Rovaniemen hovioikeus	
14.2.2016 KO	Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus		
21.12.2017 KO	Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus		
21.4.2017 KO, 30.4.2018 HO	Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus	Helsingin hovioikeus	
27.9.2021 KO, 2.10.2023 HO	Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus	Helsingin hovioikeus	
31.5.2017 KO	Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus		
23.4.2015 KO	Oulun kärjäoikeus		
8.11.2018 KO	Oulun kärjäoikeus		

1.2.1017 KO	Oulun kärjäoikeus		
10.4.2019 KO, 6.3.2020 HO, 10.6.2021	Oulun kärjäoikeus	Rovaniemen hovioikeus	
11.12.2017 KO	Oulun kärjäoikeus		
17.3.2017 KO	Oulun kärjäoikeus		
18.12.2015 KO	Oulun kärjäoikeus		
2.5.2019 KO, 9.10.2020 HO	Oulun kärjäoikeus	Rovaniemen hovioikeus	
21.12.2018 KO, 30.1.2020 HO	Oulun kärjäoikeus	Rovaniemen hovioikeus	
21.12.2018 KO, 30.1.2020 HO	Oulun kärjäoikeus	Rovaniemen hovioikeus	
23.6.2022 KO, 15.12.2023 HO	Oulun kärjäoikeus	Rovaniemen hovioikeus	
27.8.2019 KO	Oulun kärjäoikeus		
17.10.2014 KO, 28.10.2015 HO	Pirkanmaan kärjäoikeus	Turun hovioikeus	
18.6.2014 KO, 16.1.2015 HO	Pirkanmaan kärjäoikeus	Turun hovioikeus	
20.10.2014 KO, 9.10.2015 HO	Pirkanmaan kärjäoikeus	Turun hovioikeus	
21.10.2014 KO	Pirkanmaan kärjäoikeus		
28.6.2017 KO, 24.8.2017 HO, 27.5.2019 KKO	Pirkanmaan kärjäoikeus	Turun hovioikeus	Korkein oikeus
8.4.2015 KO	Pirkanmaan kärjäoikeus		
24.3.2015 KO	Pohjois-Karjalan kärjäoikeus		
24.10.2017 KO, 12.6.2018 HO	Pohjois-Savon kärjäoikeus	Itä-Suomen hovioikeus	
29.10.2014 KO, 25.6.2015 HO, 19.10.2018 KKO	Pohjois-Savon kärjäoikeus	Itä-Suomen hovioikeus	Korkein oikeus
5.12.2019 KO, 11.10. HO	Pohjois-Savon kärjäoikeus	Itä-Suomen hovioikeus	
15.12.2015 KO	Päijät-Hämeen kärjäoikeus		
12.4.2018 KO	Satakunnan kärjäoikeus		
14.2.2017 KO	Satakunnan kärjäoikeus		
9.10.2017 KO, 5.1.2018 KO, 8.11.2018 HO	Satakunnan kärjäoikeus	Turun hovioikeus	
19.5.2023 KO, 10.11.2023 HO	Tuusulan kärjäoikeus	Itä-Suomen hovioikeus	
29.9.2016 KO	Vantaan kärjäoikeus		
18.1.2019 KO	Varsinais-Suomen kärjäoikeus		
23.6.2015 KO, 15.4.2016 HO	Varsinais-Suomen kärjäoikeus	Turun hovioikeus	
25.4.2016 KO, 10.1.2017 HO	Varsinais-Suomen kärjäoikeus	Turun hovioikeus	
4.12.2015 KO	Varsinais-Suomen kärjäoikeus		

3.2.2015 KO, 1.6.2016 HO	Ylivieska-Raahen käräjäoi- keus	Rovaniemen hovioi- keus	
--------------------------	------------------------------------	----------------------------	--

KUVAT

Kuva 1. Aloitetut konkurssit kuukausittain 1/2022–3/2024. Konkurssiasiamiehen toimisto.

TAULUKOT

Taulukko 1. Vireille tulleet ja päättyneet julkisselvitykset vuosina 2013–2019. Kosti, Notes.

Taulukko 2. Tutkintapyyntöjen eteneminen.

Taulukko 3. Syytettyjen ja tuomittujen henkilöiden rooli yhtiössä.

Taulukko 4. Yhteenveto syytteiden ja tuomioiden määristä rikosnimikkeittäin.

KAAVIOT

Kaavio 1. Syytetty ja tuomittu kappalemääräisesti koko aineiston tapauksista.

Kaavio 2. Kuinka montaa henkilöä on syytetty ja tuomittu rikosnimikkeittäin.

Kaavio 3. Kuinka monesti rikosnimikkeestä on syytetty ja tuomittu.

Kaavio 4. Rikoksista syytettyjen ja tuomittujen rooli yhtiössä.

Kaavio 5. Tuomitut vankeusrangaistukset kuukausina.

Kaavio 6. Yhdyskuntapalvelurangaistukset tunteina.

Kaavio 7. Päiväsakkorangaistukset lukumääränä.

LYHENNELUETTELO

Kosti	Konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmä
KonkL	Konkurssilaki 120/2004
PL	Perustuslaki
RL	Rikoslaki 39/1889